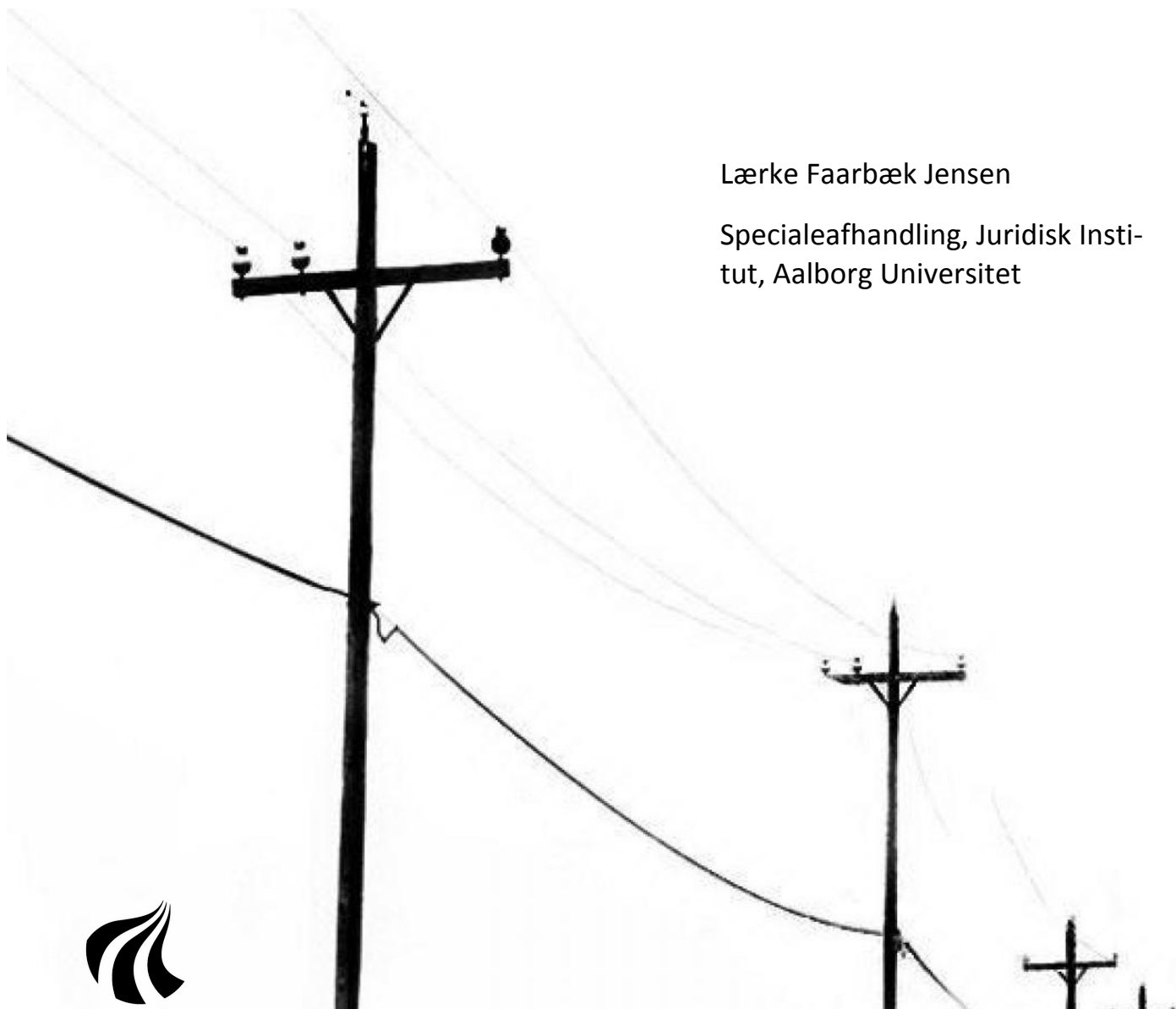

SKADEVOLDERS ERSTATNINGSANSVAR OVER FOR TREDJEMAND VED SKADEVOLDENDE HANDLING SOM MEDFØRER STRØMSVIGT

Lærke Faarbæk Jensen

Specialeafhandling, Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

TITELBLAD

Uddannelsessted: Aalborg Universitet

Uddannelse: Jura

Semester: 10. Semester

Projekt: Kandidatspeciale

Vejleder: Christin Norup Hostrup

Titel: Skadevolders ansvar over for tredjemand ved skadevoldende handling som medfører strømafbrydelse.

Engelst titel: Tortfeasors liability to pay damages to a third part by action which causes power outage.

Afleveringsdato: 2. maj 2016, kl. 10.00

Sideantal:

Antal anslag:

Udfærdiget af:

Lærke Faarbæk Jensen

Studie nr. 2011-4007

INDHOLDSFORTEGNELSE

TITELBLAD	2
1 ABSTRACT	5
2 EMNEFELT	6
2.1 INDLEDNING	6
2.2 PROBLEMFELT	7
2.3 METODE	7
2.4 AFGRÆNSNING	9
2.5 PROJEKTETS OPBYGNING	10
3 DE ERSTATNINGSRETLIGE BETINGELSER	11
3.1 ANSVARSGRUNDLAG	11
3.2 TAB	12
3.3 ÅRSAGSFORBINDELSE OG ADÆKVANS	12
3.4 DELKONKLUSION	13
4 KREDSEN AF ERSTATNINGSBERETTIGEDE	14
4.1 DIREKTE SKADELIDTE	14
4.2 ERSTATNING TIL ANDRE END DEN DIREKTE SKADELIDTE	15
4.2.1 TINGLIG BESKYTTEDE RETTIGHEDER	15
4.2.2 RÅDIGHEDSSYNSPUNKTET	15
4.2.3 RETSSTRIDIGHEDSSYNSPUNKTET	16
4.2.4 GENOPRETTELSESSYNSPUNKTET I FORBINDELSE MED RISIKOHENSYN	16
4.2.5 VINDING KRUSES KONKLUSIONER – EN AFVEJNING AF DE (MODSTÅENDE) HENSYN	16
4.3 ADÆKVANSLÆRENS BETYDNING FOR AFGRÆNSNINGEN AF KREDSEN AF ERSTATNINGSBERETTIGEDE	19
4.3.1 DELKONKLUSION	20
5 ADÆKVANSBETINGELSEN	21
5.1 ADÆKVANS	21
5.1.1 PÅREGNELIGHEDSKRITERIET	22
5.1.2 RISIKOBETRAGTNING	22
5.1.3 HAR SKADEN LIGGET I FARENS RETNING?	23
5.1.4 RIMELIGHED OG RETFÆRDIGHED	24
5.2 FIGURER	25
5.2.1 DEN OBJEKTIVE FIGUR	25
5.2.1.1 REGLEN OM AT ANSVARET AFSVÆKKES MED AFSTANDEN I TID OG RUM	26
5.2.1.2 REGLEN OM DET AFBRUDTE KAUSALFORHOLD	26
5.2.1.3 REGLEN OM AT SKADEN SKAL HAVE LIGGET I FARENS RETNING	29
5.2.2 DEN SUBJEKTIVE FIGUR	31
5.2.2.1 MÅLESTOK	31
5.2.2.2 SANDSYNLIGHEDSGRAD	31

5.2.2.3 GENSTAND FOR PÅREGNELIGHEDSBEDØMMELSEN	32
5.2.2.4 TIDSPUNKT	32
5.2.2.5 DEN SUBJEKTIVE FIGUR SOM ANSVARSBEGRÆNSNINGSMEKANISME	33
5.2.3 DEN NORMATIVE FIGUR	33
5.2.3.1 SCHUTZZWECK FIGUREN	34
5.2.3.2 RIMELIGHEDSFIGUREN	35
5.3 ANDREAS BLOCH EHLERS' ARGUMENTATIVE ADÆKVANSLÆRE	36
5.3.1 DIFFERENTIERING AF DET NORMATIVE GRUNDLAG (JUS-SIDEN)	36
5.3.2 DIFFERENTIERING AF DET FAKTISKE GRUNDLAG (FAKTUM-SIDEN)	37
5.3.3 FRA MEKANISK RETSANVENDELSE TIL ARGUMENTATION	38
5.3.4 DEN ARGUMENTATIVE ADÆKVANSLÆRES NORMATIVE GRUNDLAG	39
5.3.5 DELKONKLUSION	41
6 ANALYSE AF RETSPRAKSIS	43
6.1 NJA 1966.210	43
6.2 UfR 1959.708V	43
6.3 UfR 1962.190V	44
6.4 UfR 1973.844V	46
6.5 UfR 1976.82H	48
6.6 UfR 2004.2389H	49
7 KONKLUSION	53
8 LITTERATURLISTE	55
LITTERATUR	55
DOMME	55
ANDET	56
BILAG 1	57

1 ABSTRACT

In Danish tort law, the foundation has traditionally been, that only the direct victim could make a claim for tort. When damage to a supply line, normally the owner of the supply line may be regarded as the direct victim, whereas the recipient will be regarded as an indirect victim, and therefore unable to receive tort. The foundation is however not consistently followed in Danish jurisprudence. In some cases, where the tortfeasors culpable actions have resulted in power outage, the recipient have been granted tort.

In this project, it will be studied in which cases the tortfeasor may be liable to the recipient – the indirect victim.

First of all the following four conditions must be met if the tortfeasor may be liable: liability bases, loss, causality and foreseeability.

Foreseeability is important for the delimitation of the covered group of persons. In the literature there is a broad agreement regarding the purpose of foreseeability, as a mean to limited the liability of the tortfeasor, however there is a great disagreement concerning the content of the foreseeability. Ph.d. Andreas Bloch Ehlers categorizes the different content of foreseeability in a subjective figure, an objective figure and a normative figure. Danish jurisprudence shows, that in the cases, which are relevant to the subject of this project, the content of foreseeability is predictability. The physical distances are also relevant.

Based on jurisprudence it can be concluded, that in the assessment of whether the tortfeasor may be liable to the indirect victim (the recipient), the emphasis is placed on the following: the tortfeasors predictability – if he predicted or should have predicted the outcome of his actions, the physical distances between the place of the act and the place where the damage occurs, the number of recipients and the duration of the power outage.

2 EMNEFELT

2.1 INDLEDNING

I dansk erstatningsret har udgangspunktet traditionelt været, at det kun er den direkte skadelidte, som kan kræve erstatning. Ved skader på forsyningsledninger er det sædvanligvis ledningsejeren, der er den direkte skadelidte. Dermed bliver den, som bliver forsynet ved hjælp af den pågældende ledning, aftageren, indirekte skadelidte, og denne er som sådan afskåret fra at kræve erstatning. Bo Von Eyben udtrykker det på følgende måde *cit*: *"Følges dette synspunkt konsekvens, kan det udtrykkes på den måde, at forbrugerens interesse i forsyning ikke "værges" af erstatningsreglerne"* *cit* slut¹. Synspunktet er dog i retspraksis ikke fulgt konsekvent, og i nogle tilfælde er der indrømmet aftageren erstatning i sager, hvor skadevolders culpøse handling har medført strømafbrydelse.²

Det er dog ikke helt afklaret, hvornår skadevolder kan pålægges erstatningsansvar over for aftageren, og hvornår denne ikke kan pålægges et sådant ansvar.

Det er fast praksis, at forsyningsselskaber fraskriver sig ansvaret for tab som følge af afbrydelse af forsyning, herunder strøm. Sådanne ansvarsfraskrivelser skal efter dansk ret som hovedregel accepteres, når de er indgået med erhvervsdrivende. Selskabets ansvarsbegrænsninger finder anvendelse hvad enten skadesårsagen er afbrydelse af eller mangler ved forsyningen, eller der er tale om produktskade. Den erhvervsdrivende forsyningsmodtager der lider et tab, som følge af afbrydelsen, har derfor stor interesse i at kunne rette et erstatningskrav direkte mod den skadevoldende tredjemand.³

Hvis skadevolder på den anden side skal erstatte alle følger af en strømafbrydelse, kan erstatningspligten blive meget omfattende. Dette gør sig f.eks. gældende i tilfælde hvor afbrydelsen rammer en større by eller en hel landsdel.⁴

Det er derfor relevant at undersøge, om skadevolder kan pålægges ansvar over for indirekte skadelidte tredjemand i disse tilfælde, og hvor langt et evt. erstatningsansvar rækker. Det ønskes dermed med dette projekt at anskueliggøre, i hvilke tilfælde skade-

---

¹ Eyben, Bo Von, 1990, s. 89

² Eyben, Bo Von, 1990, s. 88-89

³ Eyben, Bo Von, 1990, s. 89

⁴ Eyben, Bo Von, 1990, s. 89

volder kan pålægges erstatningsansvar over for den indirekte skadelidte aftager af strømforsyning.

2.2 PROBLEMFELT

Det er, på baggrund af ovenstående, relevant at undersøge, hvor langt skadevolders erstatningsansvar rækker i tilfælde, hvor den skadevoldende handling ikke alene medfører skade over for den direkte skadelidte, ved skade på forsyningsledningen, men derudover også medfører skade hos den indirekte skadelidte, aftageren, i form af strømafbrydelse.

Der vil derfor i projektet arbejdes ud fra følgende problemformulering:

Hvor langt rækker skadevolders erstatningsansvar over for tredjemand i tilfælde, hvor den skadevoldende handling har medført strømafbrydelse?

2.3 METODE

Projektets problemformulering vil søges besvaret ud fra den retsdogmatiske metode. Ved hjælp af denne metode vil de lege lata, dvs. gældende ret, for emnet blive belyst ved at beskrive, fortolke, analysere og systematisere gældende ret ud fra en redegørelse af gældende regler på området og analyse af retspraksis vedrørende det omhandlende emne⁵.

Formålet med specialet er at analysere og fortolke erstatningsansvarsreglerne, for at undersøge, hvor langt skadevolders ansvar rækker i de omtalte sager. Den primære retskilde til at undersøge dette er reglerne på området. I dansk ret er reglerne om erstatning ikke generelt fastsat ved lovgivning, men er fortrinsvist udviklet gennem retspraksis⁶, hvorfor en enkelt lov eller enkelte bestemmelser, ikke vil være fokus i projektet. Projektet bygger derfor først og fremmest på dansk rets retspraksisskabte regler om erstatningsansvar.

Herudover er retspraksis af særlig betydning for fastlæggelsen af gældende ret på området. Retsspraksis anvendes i projektet for at fastlægge domstolenes anvendelse af adækvanslære, og adækvanslærens udtrækning i de i projektet omhandlende sager. Der

---

⁵ Munk-Hansen, Carsten, 2010, s. 95

⁶ Eyben, Bo Von, Isager, Helle, 2011, s. 41

findes ikke megen praksis om erstatningsansvar over for tredjemand ved skader, som forvolder strømafbrydelse. De mest omtalte domme på området vil i afsnit 6 blive analyseret. I afsnit 6.1 analyseres en svensk højesteretsdom. Denne er medtaget, da det er den eneste afgørelse i nordiske lande, uden for Danmark, som indrømmer erstatning i sager, som omhandler erstatning ved strømsvigt⁷. Herefter følger en analyse af fem danske afgørelser fra landsret og højesteret. Der inddrages både ældre og nyere retspraksis. Det vurderes, at alle afgørelserne er relevante, da det stort set er de eneste afgørelser, der findes på området, og at de samtidig hver især illustrerer gældende ret, som kan medvirke til, at undersøge det relevante emne for projektet, jf. 2.2.

Der er anvendt en del litteratur i projektet, først og fremmest for at redegøre for reglerne på erstatningsområdet. En af projektets primære kilder er Andreas Bloch Ehlers Ph.d. afhandling om adækvanslæren i erstatningsretten, hvori forfatteren beskriver tidligere forfatteres antagelse af adækvanslærens indhold, og slutteligt selv giver et bidrag til grundlæggelsen af en argumentativ adækvanslære. Der skal knyttes en bemærkning til, at en central del af projektet bygger på en, for de fleste, ukendt Ph.d. fra Københavns Universitet. Andreas Bloch Ehlers er den eneste, der i dansk litteratur har sammenlignet forskellige forfatteres opfattelse af adækvanslærens indhold og herefter selv givet et bidrag til forståelsen af denne. Der forefindes ikke andet sammenligneligt materiale, hvorfor afhandlingen er medtaget i så stor en grad, som den er. Professor Ole Hansen skriver i sin anmeldelse af afhandlingen, UfR 2012B.319/1, at *cit*at: *"Afhandlingen udgør et kærkomment bidrag til den formueretlige grundforskning"* *cit*at *slut*.⁸ Han skriver endvidere, at forfatterens ambitiøse projekt i vis udstrækning er lykkedes, og at dette skyldes *cit*at: *"at afhandlingen udfoldes på et stærkt metodisk og teoretisk fundament"* *cit*at *slut*.⁹ Han påpeger dog, at afhandlingen i et vist omfang kan kritiseres for at tegne et lidt unuanceret billede af den hidtidige teoridannelse, og at den argumentative adækvanslære delvist unddrager sig en præcis stillingtagen til nogle af den hidtidige teoris kerneproblemer. På trods af dette mener Ole Hansen, at afhandlingen fremstår som et solidt

---

⁷ Bergenser, Søren, Power Point: "Entreprenøransvar"

⁸ UfR 2012B.319/1

⁹ UfR 2012B.319/1

og nytænkende akademisk arbejde.¹⁰ Det er på baggrund af dette vurderet, at afhandlingen findes anvendelig til at underbygge projektets undersøgelse.

2.4 AFGRÆNSNING

Med dette projekt tilstræbes det, at beskrive gældende erstatningsret angående skadevolders ansvar over for tredjemand i de i afsnit 2.2 omhandlede tilfælde. I afsnit 3 gives en kort redegørelse af de grundlæggende betingelser for pådragelse af erstatningsansvar. Projektets omdrejningspunkt for undersøgelsen af skadevolders ansvar er adækvansbedømmelsen, hvorfor de andre erstatningsretlige betingelser, udover hvad der er beskrevet i afsnit 3, ikke vil blive nærmere behandlet i projektet.

Derudover ønskes der med projektet endvidere alene at undersøge skadevolders erstatningsansvar over for tredjemand i de i projektet omhandlede tilfælde, hvorfor skadevolders erstatningsansvar over for den direkte skadelidte, ledningsejeren, ikke er behandlet. Det ønskes ligeledes med projektet alene at undersøge skadevolders ansvar i tilfælde, hvor skadevolder har handlet culpøst. Skader der kan karakteriseres som hændelige er derfor ikke omfattet af denne fremstilling.

Endvidere bliver de objektive ansvarsfrihedsgrunde, nødværge, nødret og negotium gestio, samt den generelle erstatningsansvarlige lempelsesregel i erstatningsansvarslovens § 24 ikke behandlet. Med hensyn til egen skyld afvistes erstatning i UfR 1973.844V på dette grundlag. Foruden hvad der angående denne afgørelse er medtaget om egen skyld vurderingen, er egen skyld ikke genstand for nærmere behandling i projektet.

Sondringen mellem erstatning i og uden for kontrakt vil ikke blive behandlet. Derudover vil forsikringsretlige spørgsmål i relation til problemstillingen ligeledes ikke blive behandlet, herunder den eventuelle erstatningsretlige betydning af skadevolders ansvarsforsikring eller skadelidtes driftstabsforsikring.

Slutteligt skal det nævnes, at reglerne om bevis og bevisbyrde kun behandles overfladisk i afsnit 3.1, og ellers ikke behandles i projektet.

---

¹⁰ U 2012B.319/1

2.5 PROJEKTETS OPBYGNING

Projektet er i det følgende inddelt i fire hovedafsnit . Afsnit 3 indeholder en kort redegørelse af de fire grundlæggende erstatningsretlige betingelser. I afsnit 4 beskrives kredsen af erstatningsberettigede. I afsnit 5 redegøres der for forskellige forfatteres opfattelse af adækvanslærens indhold. Herefter analyseres retspraksis i afsnit 6, hvorefter der i afsnit 7 vil blive konkluderet på, hvad der kan udledes af projektet omkring udtrækningen af skadevolders erstatningsansvar over for tredjemand ved skadevoldende handlinger, som forårsager strømsvigt.

3 DE ERSTATNINGSRETSLIGE BETINGELSER

I det følgende vil der kort blive redegjort for de erstatningsretlige betingelser. Betingelsen om adækvans vil blive behandlet dybdegående i afsnit 5.

3.1 ANSVARSGRUNDLAG

For at der kan ifaldes erstatningsansvar, skal der på skadevoldersiden foreligge et ansvarsgrundlag.¹¹

Udgangspunktet i erstatningsretten er, at ansvarsgrundlaget skal findes i den ulovsbestemte culparegel. Denne regel indebærer, at der ifaldes ansvar for skader, som er forvoldt forsætligt eller uagtsomt, dvs. med vilje eller ved ikke at udvise den fornødne agtpågivenhed. Culpareglen betegnes som den almindelige erstatningsregel. Dette er et udtryk for, at ansvarsgrundlag der indebærer ansvar i videre udtrækning end culpareglen forudsætter, at der foreligger særlige forhold. Oftest er disse fastsat i lovgivningen.¹²

Heroverfor står dansk rets mest vidtgående form for ansvarsskærpelse – objektivt ansvar. Objektivt ansvar indebærer, at skadevolder ifalder ansvar for skader, uanset at disse ikke er forvoldt uagtsomt eller forsætligt (hændelige skader).¹³ Objektivt ansvar kan enten være lovfæstet, som det kendes i eksempelvis færdselsloven § 101, stk. 1, eller være på ulovbestemt grundlag udviklet i retspraksis.¹⁴ Retspraksisskabt objektivt ansvar forekommer helt undtagelsesvist, men gælder eksempelvis ved skader forvoldt ved udgravninger og piloteringer¹⁵ og skader forvoldt ved brud på forsyningsledninger¹⁶.

Herimellem findes en række mellemformer, bl.a. hæftelsesansvar, hvor eksempelvis arbejdsgiver hæfter for arbejdstagers culpøse handlinger, jf. DL 3-19-2.¹⁷ Endvidere kan ansvarsgrundlaget være et præsumptionsansvar, også kaldet culpa med omvendt be-

---

¹¹ Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 23

¹² Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 23

¹³ Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 24

¹⁴ Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 177

¹⁵ Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 177

¹⁶ Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 182

¹⁷ Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 24

visbyrde, som er et formodningsansvar. På områder hvor et sådant gælder, opstilles en forhåndsformodning om skyld hos skadevolder. Skadevolder vil dermed blive pålagt ansvar, medmindre denne kan godtgøre, at han ikke har handlet culpøst, hvorimod det, ved det almindelige culpa ansvar, er skadelidte der bærer bevisbyrden.¹⁸

I de i projektet omhandlende tilfælde er ansvarsgrundlaget culpa.

3.2 TAB

Endvidere er det en betingelse for at ifalde erstatningsansvar, at der på skadelidte siden er indtrådt en skade og et heraf følgende økonomisk tab.¹⁹ Det lidte tab skal være målbart, dvs. at tabet skal kunne måles i penge efter en almen økonomisk målestok. Denne betingelse giver normalt ikke anledning til de store problemer.²⁰

3.3 ÅRSAGSFORBINDELSE OG ADÆKVANS

Ud over ovennævnte to betingelser, er det en betingelse for at ifalde ansvar, at den ansvarspådragende handling er årsag til den indtrådte skade.²¹ Dette krav om årsagsforbindelse udtrykker, at erstatningsansvar i al fald ikke kan pålægges, selvom skadevolder har handlet ansvarspådragende, hvis dette forhold ikke har haft betydning for skadens indtræden.²² Almindeligvis udtrykkes kravet om årsagsforbindelse som *citat: "at der foreligger årsagsforbindelse mellem en handling og den indtrufne skade, såfremt skaden ikke ville være indtrådt, hvis handlingen ikke havde foreligget"* citat slut²³.

Forbindelsen mellem den ansvarspådragende handling og skadens indtræden kan imidlertid være så spinkel, at den ikke opfylder kravet om juridisk årsagsforbindelse, med andre ord, det heri liggende krav om adækvans.²⁴ Juridisk årsagsforbindelse omfatter både betingelserne for, at en skade eller et tab kan anses for at være en følge af et ansvarsbegrundende forhold, samt afgrænsning af hvilke følger der er omfattet af erstat-

---

¹⁸ Christrup, Ulrik og Lett, Georg, 2006, s. 19

¹⁹ Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 23

²⁰ Christrup, Ulrik og Lett, Georg, 2006, s. 26

²¹ Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 23

²² Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 25

²³ Christrup, Ulrik og Lett, Georg, 2006, s. 27

²⁴ Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 25

ningspligten. Sidstnævnte betegnes som kravet om adækvans.²⁵ Adækvansbetingelsen vil blive gennemgået uddybende i afsnit 5.

3.4 DELKONKLUSION

Der er grundlæggende fire betingelser, som skal være opfyldt, for at der kan ifaldes erstatningsansvar. For det første skal der foreligge et ansvarsgrundlag som enten kan være et culpaansvar, et objektivt ansvar eller en mellemform, eksempelvis hæftelsesansvar eller præsumptionsansvar. Ansvarsgrundlaget for de i projektet omhandlede tilfælde er culpa. Derudover skal der foreligge et økonomisk tab for skadelidte, der skal være årsagssammenhæng mellem den skadevoldende handling og den skade der indtræder, og skaden må ikke være en inadækvat følge af handlingen.

---

²⁵ Eyben, Bo Von og Isager Helle, 2011, s. 284

4 KREDSEN AF ERSTATNINGSBERETTIGEDE

I dette afsnit gennemgås teorier om afgrænsningen af kredsen af erstatningsberettigede ved en indtrådt skade. Endvidere gennemgås adækvanslærens betydning for afgrænsningen af denne personkreds.

4.1 DIREKTE SKADELIDTE

I erstatningsretten er det hovedreglen for tingsskader, at kun den direkte skadelidte, tingens ejer, kan få sit tab erstattet. Hovedreglen medfører, at en indirekte ramt tredje- mand ikke kan få erstatning. Denne hovedregel har nær sammenhæng med, at tredje- mands tab, i relation til skadevolder, ofte vil være et formuetab, og at det generelt er vanskeligere at opnå erstatning for almindelig formueskade end for tings- og person- skade.²⁶

I relation til projektets emne har dette stor relevans, da den direkte skadelidte ved for- syningsafbrydelser sædvanligvis er lednings- og kabelejeren/forsyningsselskabet. Føl- gerne for den, der bliver forsynet ved hjælp af den pågældende ledning, er dermed indi- rekte, og aftagerene er derfor som udgangspunkt afskåret fra at kræve erstatning.²⁷

Vinding Kruse beskriver hovedreglen med sætningen *citat: "Kun den umiddelbart skade- ramte kan kræve erstatning, men ikke andre personer, som kun indirekte lider tab ved hans skade" citat slut*²⁸. Sætningen tager sigte på den omstændighed, at den skade, som rammer A (f.eks. en funktionær), i sig selv medfører et tab for B (f.eks. en arbejdsgiver), således at det er den samme skade, der påfører flere forskellige personer et tab, men at nogle af de skadelidtes tab er en direkte følge af skaden, mens andre af de skadelidtes tab er en indirekte følge af den direkte skade.²⁹

Hovedreglen om umiddelbar eller direkte skadelidte må sondres fra såkaldte afledede krav, hvor eksempelvis et forsikringsselskab indtræder i skadelidtes ret til erstatning.³⁰

---

²⁶ Eyben, Bo Von og Isager, Helle, 2011, s. 326-327

²⁷ Eyben, Bo Von, 1990, s. 88-89

²⁸ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 290

²⁹ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 290

³⁰ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 290

4.2 ERSTATNING TIL ANDRE END DEN DIREKTE SKADELIDTE

Det kan både ved tingsskade og personsskade forekomme, at andre end den direkte skadelidte lider et tab. Som undtagelse til ovennævnte hovedregel kan den indirekte skadede tredjemand i visse tilfælde opnå erstatning.³¹

4.2.1 Tinglig beskyttede rettigheder

Der er ved løsningen af, hvem der er de erstatningsberettigede, ofte blevet lagt vægt på sondringen mellem tinglige og obligatoriske rettigheder. Det afgørende er her, om skadelidte havde en tinglig ret over den skadede ting eller ej. Det synspunkt er delvist lagt til grund for forsikringsaftalelovens § 54.³² Det følger af denne, at såfremt tredjemand har en panteret i den skadede ting, eller er indehaver af anden tinglig ret, har han selvstændig ret til erstatning. Det samme hvis tredjemand uden at være ejer af tingen dog bærer faren for denne, jf. herved navnlig købelovens § 17 med støtte i analogien af forsikringsaftaleloven § 54.³³

Andreas Bloch Ehlers definerer den direkte skadelidte som *citat: "et retssubjekt, der har en nærmere bestemt rettighed over den værnede interesse, som den ansvarsbærende adfærd har medført et indgreb i"* citat slut. Ved tingsskade er det først og fremmest ejeren eller panthaveren. Formueskade er omfattet, hvis det relevante økonomiske tab er afledt af tingsskade eller personsskade, eksempelvis erstattes driftstab og afsavnserserstatning.³⁴ Hans definition af den direkte skadelidte afviger altså fra den typiske definition, hvor det, som beskrevet ovenfor, kun er ejeren af tingen, der defineres som direkte skadelidte.

4.2.2 Rådighedssynspunktet

Jul. Lassen antog, at enhver, som havde en individuel fordringsret til tingen, kunne kræve erstatning af skadevolderen, såfremt denne havde lidt et tab udover den skade, som var tilføjet skyldneren/ejeren af tingen.³⁵ Af Ussing blev dette synspunkt formuleret således: *citat: "at den erstatningsretlige beskyttelse kun bør tilkomme de personer, der har*

---

³¹ Eyben, Bo Von og Isager, Helle, 2011, s. 326-327

³² Kruse, A. Vinding, 1989, s. 295

³³ Eyben, Bo Von og Isager, Helle, 2011, s. 327

³⁴ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 70-71

³⁵ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 296

en ret til eller over tingen, dvs. til straks eller senere at udøve en rådighed over den, men til gengæld uden hensyn til, om retten er tingligt beskyttet eller ej" citat slut³⁶. Vinding Kruse kalder dette kriterium for rådighedssynspunktet.³⁷

4.2.3 Retsstridighedssynspunktet

Andre forfattere har antaget, at problemet bør løses ved hjælp af retsstridighedslæren. Det afgørende i dette synspunkt er, om handlingen var retsstridig i forhold til den pågældende skadelidte. Dette synspunkt kritiseres af Vinding Kruse for ikke at komme med en løsning, men blot omformulere problemet.³⁸

4.2.4 Genoprettelsessynspunktet i forbindelse med risikohensyn

Hvis en skadevolder skal betale erstatning til samtlige skadelidte, vil det kunne resultere i et betydeligt erstatningsansvar, som endvidere vil kunne bevirke en betænkelig usikkerhedstilstand. Ud fra dette hensyn kan en arbejdstager, som bliver arbejdsløs, og derved lider et løntab, fordi den maskine han arbejder ved, eller den fabrik han arbejder på bliver ødelagt, næppe rette et selvstændigt erstatningskrav over for skadevolderen, jf. UFR1953.1028 H, hvor en chauffør ikke fik erstatning for dennes indtægtstab ved, at den vogn han kørte, var til reparation.³⁹ Som eksempel på de resultater, et så vidtgående erstatningsansvar kunne medføre, nævnes under proceduren i denne sag, et elektricitetsværk som brænder med skadelige følger for en hel landsdel.⁴⁰

4.2.5 Vinding Kruses konklusioner – en afvejning af de (modstående) hensyn

Vinding Kruse konkluderer ud fra de ovenfor beskrevne modstående hensyn, at man for det første ikke tør lade erstatningsansvar omfatte alle mulige skaderamte. Han skriver citat: *"De mere ubestemte og fjernereliggende kredse må holdes udenfor, således at ansvaret kun kommer til at omfatte nogenlunde bestemt begrænsede personkredse, hvis tab har en >>nærmere<< tilknytning til den ødelagte løsøreting [...]"* citat slut.⁴¹

---

³⁶ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 296

³⁷ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 296

³⁸ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 295

³⁹ Eyben, Bo Von og Isager, Helle, 2011, s. 330

⁴⁰ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 297.

⁴¹ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 298

For det andet mener han, at dansk domspraksis nogenlunde stemmer overens med rådhedsprincippet, men dog ikke har lagt sig fast på princippet, jf. Aa. Lorenzens kommentar til UfR 1953.1028 H om, at der nok ikke på grundlag af den foreliggende praksis, kan opstilles en almindelig regel for, hvilke personer der værnes ved erstatningsreglen. I stedet må der ses på hvert enkelt tilfælde for sig.⁴²

Vinding Kruse har opstillet følgende hovedregler for, hvem der kan opnå erstatning:

1. Skadelidte har en aktuel eller eventuel rådighedsret til tingen

I overensstemmelse med rådighedssynspunktet bør der gives erstatning i alle tilfælde, hvor skadelidte har en aktuel eller eventuel rådighedsret til tingen, enten som ejer, medejer, pantnaver, bruger osv. uden hensyn til, om retten er tingligt beskyttet eller ej.⁴³

2. Bærer faren for tingen

Den der bærer faren for tingen, f.eks. speciessælgeren indtil levering sker, må også have et selvstændigt erstatningskrav mod skadevolderen, jf. også forsikringsaftaleloven § 54.⁴⁴

3. Persongrupper som ikke er omfattet af erstatningsansvaret

De under 1 og 2 nævnte persongruppers kreditorer, forretningsforbindelser og kunder bør ikke have et direkte krav mod skadevolder. Hvis en fabrik der fremstiller specialvarer eksempelvis brænder ned, kan fabrikkens kunder lide tab, derved at det bliver dyreere eller umuligt at skaffe varen andetsteds fra. Disse kunder bør ikke have krav på erstatning, selvom de har lidt et tab. Det samme med fabrikkens faste leverandører.⁴⁵

4. Udelukkelse af driftstab

Vinding Kruser "leger" med tanken om, at fritage driftstab fra erstatningspligten. Hvis det antages, at en virksomhed selv bør bære risikoen for driftstab ved strømafbrydelser

---

⁴² Kruse, A. Vinding, 1989, s. 298

⁴³ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 298

⁴⁴ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 299

⁴⁵ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 300

og lignende, sådan at de må tegne driftstabsforsikring eller træffe andre foranstaltninger, åbnes der op for vide perspektiver, som fører langt ud over de indirekte skader. Vinding Kruser stiller spørgsmål ved, at hvis driftstab undtages i ovenstående antagelse, burde skridtet så ikke tages fuldt ud og generelt fritage driftstab fra erstatningspligten? Konsekvensen af dette ville blive, at skadevolderen kun skulle betale for genanskaffelse eller reparation af den skadede ting, men altså ikke skulle erstatte driftstab.⁴⁶ Vinding Kruser mener, at det seriøst bør overvejes helt at fritage driftstab fra erstatningspligten. Han anfører flere grunde hertil. For det første nævner han tendensen inden for kontraktsretten til at fraskrive sig ansvaret for følgeskader eller indirekte skader, hvilket navnlig omfatter driftstab. Dette skyldes frygten for, at ansvaret ellers ville blive særdeles tyngende og uoverskueligt. Ved erstatning uden for kontrakt, er det ikke muligt at kontrahere sig ud af dette ansvar. Grunden til denne forskel må, ifølge Vinding Kruse, findes i forsikringsmulighederne. Uden for kontrakt kan den almindelige skadevolder som regel ansvarsforsikre sig mod sit ansvar, hvorimod en kontrahent i et kontraktsforhold ikke har mulighed for at ansvarsforsikre sig mod det ansvar, denne kan pådrage sig ved kontraktsbrud. Ligeledes kan skadelidte ofte forsikre sig mod skadeforvoldelse uden for kontrakt, hvorimod det er vanskeligere for skadelidte at forsikre sig mod driftstab forvoldt ved kontraktsbrud. Vinding Kruse mener derfor, at driftstab bør holdes uden for erstatningspligten, for at der bliver en tydeligere parallelitet mellem ansvaret i og uden for kontrakt.⁴⁷ Det skal her bemærkes, at mulighederne for forsikring siden har udviklet sig.

---

⁴⁶ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 303-304

⁴⁷ Kruse, A. Vinding, 1989, s.303-304

4.3 ADÆKVANSLÆRENS BETYDNING FOR AFGRÆNSNINGEN AF KREDSEN AF ERSTATNINGSBERETTIGEDE

Hovedreglen om at det kun er den direkte skadelidte, der kan rette et krav mod skadevolder, synes i vidt omfang at være begrundet i adækvansbetragtninger. Det er ikke i alle tilfælde, at hovedreglen om sondringen mellem direkte og indirekte skadelidte giver klar vejledning om, hvem der har mulighed for at rette krav mod skadevolder. I disse tilfælde har adækvansreglerne umiddelbar betydning for, hvem der kan anses for at være omfattet af den værnede personkreds.⁴⁸

Det er, som nævnt, ikke i alle tilfælde klart, hvilke retssubjekter der har ret til erstatning. Dette skyldes, at der i et vist omfang, på trods af hovedreglen, gives erstatning til indirekte skadelidte. Det gælder i tilfælde, hvor skadelidte ikke har de typiske karakteristika som anført ovenfor, men dog har en eller anden kvalificeret interesse i det formuegode, som der er sket skade på.⁴⁹

Særligt to typer af tilfælde har givet anledning til problemer i praksis. Heraf er det ene, det tilfælde, som er dette projekts omdrejningspunkt. Altså tilfælde hvor den ansvarsbærende adfærd har medført brud på diverse forsyningsledninger, og hvor der er et kontraktsforhold mellem den direkte og den indirekte skadelidte. Domstolene betragter i et vidt omfang afgrænsningen af den erstatningsberettigede personkreds i disse tilfælde, som et spørgsmål om adækvans.⁵⁰

Hovedreglen om, at det kun er den direkte skadelidte, der har ret til erstatning, er altså ikke undtagelsesfri. Den værnede personkreds kan derfor heller ikke afgrænses uden en konkret vurdering af forholdet mellem den skadevoldende handling og den relevante skade. Her synes betragtninger om adækvans i høj grad relevante, hvorfor adækvanslæren har en væsentlig betydning for afgrænsningen af kredsen af erstatningsberettigede.⁵¹

---

⁴⁸ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 70

⁴⁹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 71

⁵⁰ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 72

⁵¹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 74

4.3.1 Delkonklusion

Som hovedregel i dansk erstatningsret er det kun den direkte skadelidte, ejeren af tingen, der ved tingsskade kan få erstatning. Der findes dog undtagelser hertil. Eksempelvis er det almindeligt antaget, at også panthavere og andre der har tinglige rettigheder og-/eller rådighed over tingen, kan opnå erstatning. Derimod er kreditorer, forretningsforbindelser og kunder ikke omfattet af den erstatningsberettigede personkreds. Ud over forskellige teorier om afgrænsningen af den værnede personkreds har adækvanslæren betydning for afgrænsningen af denne. Dette især for tilfælde omhandlende projektets emne/problemfelt.

5 ADÆKVANSBETINGELSEN

I dette afsnit søges adækvansbetingelsens indhold nærmere defineret. Først gennemgås forskellige teorier om indholdet af denne, hvorefter adækvansbetingelsens indhold defineres ud fra Andreas Bloch Ehlers opdeling af disse teorier i tre figurer – den objektive, den subjektive og den normative adækvansfigur. Slutteligt gennemgås Andreas Bloch Ehlers bidrag til en argumentativ adækvanslære. Se afsnit 2.3 for overvejelser om afhandlingens anvendelse i projektet.

5.1 ADÆKVANS

Der er i litteraturen bred enighed om formålet med adækvanslæren som middel til at begrænse skadevolders ansvar for de potentielle ubestemte og vidtrækkende følger, som den skadevoldende handling kan have. Omvendt er der stor uenighed om indholdet af adækvanslæren. Det bedst kendte adækvanskriterie er påregnelighedskriteriet. Der anvendes også varianter heraf, f.eks. forudsigelighed, beregnelighed og sandsynlighed. I nogle tilfælde anvendes disse begreber som synonymmer for påregnelighed, mens de i andre tilfælde anvendes til enten at udvide eller indskrænke ansvaret. Andre forfattere lægger vægt på, om skaderne kan betegnes som direkte, typiske eller normale, betragtninger om rimelighed og retfærdighed eller om skaden ligger i farens retning.⁵² I det følgende vil de mest relevante løsningsmodeller blive præsenteret.

Grundet de mange variationer af adækvanslærens indhold er det svært at fastlægge, hvilket indhold adækvanslæren i virkeligheden har. Det mest rigtige må nok være en kombination af forskellige kriterier, da en lang række af de nedenfor nævnte kriterier bidrager med noget, der i et eller andet omfang er relevant i forhold til den retlige normering af erstatningsansvarets grænse. Andreas Bloch Ehlers udtrykker det på følgende måde *cit*at: *"De mange forskellig kriterier kan herefter ses som forskellige retlige normer, der tilsammen udgør den traditionelle adækvanslære"* *cit*at slut.⁵³

---

⁵² Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 42-43

⁵³ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 43

5.1.1 Påregnelighedskriteriet

Det mest udbredte, bedst kendte og mest anvendte adækvanskriterium er påregnelighedskriteriet, hvorefter der skal betales erstatning for de skader, som er påregnelige for skadevolder.⁵⁴

I et stort antal afgørelser nævnes det som et led i bedømmelsen, om skaden kunne påregnes/var en påregnelig følge/ikke var en påregnelig følge af skaden. Ofte anvendes udtrykket "måtte kunne påregne" i afgørelserne, hvilket illustrerer en objektiverings tendens, hvorved det afgørende ikke er, hvad den konkrete skadevolder påregnede, men hvad domstolene mener, at han kunne påregne i den aktuelle situation.⁵⁵

En del af begrundelsen for adækvansbegrænsningen i form af påregnelighedskriteriet er hensynet til skadevolder. *Citat: "Er det rimeligt at belaste ham økonomisk – frem for skadelidte – med skader, der er omtrent så tilfældelige som hændelige uheld?" citat slut.*⁵⁶

Se endvidere om påregnelighedskriteriet nedenfor under den subjektive figur i afsnit 5.2.2.

5.1.2 Risikobetragtning

Vinding Kruse er ikke fortalende for påregnelighed som adækvanskriterie.

Han pointerer, at såfremt man bygger adækvansbetragtningen på et psykisk påregnelighedskriterium, bliver ansvarsgrænsen uskarp og udflydende, og han mener at mange afgørelser på denne baggrund vil blive vilkårlige. Det er ofte en tilfældighed, om en uforsvarlig handling medfører en konkret påregnelig skade eller ej. Det forekommer dog ikke rimeligt, at skadevolder slipper for et erstatningsansvar på grund af denne tilfældighed. Vinding Kruse mener, at skadevolder må være den nærmeste til at bære risikoen, også for skader, som han ikke med sikkerhed kunne påregne, da han har fremkaldt en farlig situation, som rummer fare for både påregnelige og ikke påregnelige skader.⁵⁷

Som eksempel nævner han UfR 1933.639 H, hvor en dame ville redde en anden dame fra en løbsk hest med vogn. Begge damer blev væltet, og den ene fik herved en neurose

---

⁵⁴ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 42

⁵⁵ Eyben, Bo Von og Isager, Helle, 2011, s. 298

⁵⁶ Eyben, Bo Von og Isager, Helle, 2011, s. 300

⁵⁷ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 157

med svimmelhed. 4 måneder efter uheldet faldt hun i sit hjem, som følge af svimmelheden, og brækkede armen. Det kan på den ene side siges, at hændelsesforløbet frem til den brækkede arm var så mærkværdigt, at ingen vil kalde det påregneligt, men på den anden side kunne den gamle dame ligeså vel have brækket armen ved sammenstødet med hesten, hvorved skaden nok havde været påregnelig. Vinding Kruse spørger *cit*at: *"men hvorfor gøre forskel på de to tilfælde?" citat slut*.⁵⁸ Han udtrykker tankegangen på følgende måde *cit*at: *"Livets erfaring viser, at en uagtsom handling rummer fare for andre skader end de umiddelbart påregnelige, og selve dette forhold må da eller burde have stået skadevolder klart"* *cit*at slut⁵⁹.

Efter Vinding Kruses afvisning af påregnelighed som adækvanskriterie opstod spørgsmålet om, hvilket kriterie der skulle sættes i stedet for. Han formulerede spørgsmålet således *cit*at: *"Hvilke skadelige følger af den uforsvarlige handling bør skadevolderen bærer risikoen for?" citat slut*⁶⁰, hvorefter han udviklede et adækvanskriterie der bygger på handlingens farlige egenskaber,⁶¹ omtalt nedenfor i afsnit 5.1.3.

5.1.3 Har skaden ligget i farens retning?

Vinding Kruse mener, at det psykologiske påregnelighedskriterium kan fastholdes ved culpabedømmelsen i følgende form *cit*at: *"skadevolderen skal indse eller burde indse, at handlingen indebærer en vis, ikke ubetydelig, fare for, at skader vil kunne indtræffe som mulige følger af handlingen, men altså uden hensyn til, om han på forhånd kan påregne hvorledes skadesforløbet konkret vil udvikle sig"* *cit*at slut.⁶²

Ved tiltrædelse af dette synspunkt om, at det afgørende for erstatningsansvaret er, hvorvidt skadevolder burde indse, at dennes handling indebar utilladelige faremuligheder, men ikke nødvendigvis om faren ville medføre en konkret forudsigelig skade, udviklede Vinding Kruse et adækvanskriterie, som lægger hovedvægten på, om den uforsvarlige handlingens farlige egenskaber med rimelighed kan siges at have forvoldt skaden. Han formulerer det således *cit*at: *"Har handlingen generelt betragtet forøget faren for den skete skade?" citat slut*⁶³. Såfremt skaden har forøget faren for den skete skade, er

---

⁵⁸ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 157

⁵⁹ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 157

⁶⁰ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 158

⁶¹ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 158

⁶² Kruse, A. Vinding, 1989, s. 157

⁶³ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 158

skaden adækvat. Hvis handlingen omvendt ikke har forøget faren for skaden, må denne betragtes som en tilfældig følge, som ligger uden for erstatningspligten. Dette stemmer også bedst overens med risikobetragtningerne i afsnittet ovenfor. Skadevolder bør bære risikoen for skader, som dennes uforsvarlige handlinger på forhånd har øget faren for. Endvidere stemmer dette, ifølge Vinding Kruse, også i det store hele med retspraksis. Her tages der normalt ikke hensyn til, om skaden er indtrådt på en uventet måde, så længe skaden er et udslag af handlingens farlige egenskaber.⁶⁴

Se endvidere om dette adækvanskriterie under afsnit 5.2.1.3.

5.1.4 Rimelighed og retfærdighed

Der findes fortalere for, at løse adækvansproblemet ud fra almindelige anskuelser om rimelighed og retfærdighed.⁶⁵

Den største fortaler for dette i nordisk teori er Kresten Andersen. Han mener, at der skal foretages en rimelighedsvurdering i hvert enkelt tilfælde, hvor der skal tages hensyn til alle foreliggende momenter⁶⁶. Han skriver følgende *citat*: *"Jeg sikter da frem for alt til at man ikke kan se bort fra den mulighed at domstolene, under hensyn til graden af skyld, den inntrådte skades økonomiske omfang og andre omstendigheter, helt eller delvis vil unnløse å pålegge ansvar til tross for begivenhetsforløpet eller årsakssammenhengen i og for seg er åpenbart påregnelig"* *cit*at slut⁶⁷. Kresten Andersen lægger i stedet for en streng årsagsvurdering vægt på en samlet rimelighedsvurdering. Forfatteren understreger dog, at hans synspunkt ikke skal ses som en *cit*at: *"skipperskjønnspreget, altomfattende rimelighedsbetragtning"* *cit*at slut⁶⁸, da det er hans ønske, at finde frem til de enkelte momenter, der er af betydning.⁶⁹

I dansk litteratur er det bedste eksempel på en forfatter, der argumenterer for dette synspunkt Stig Jørgensen. Han mener, at de konkrete afgørelser om erstatning i sidste ende styres af almindelige rimelighedsbetragtninger, frem for mere usmidige ansvars-

---

⁶⁴ Kruse, A. Vinding, 1989, s. 158-159

⁶⁵ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 43

⁶⁶ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 148

⁶⁷ Andersen, Kresten, 1959, s. 42

⁶⁸ Andersen, Kresten, 1970, s. 58

⁶⁹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 43

regler så som den objektive og subjektive adækvansfigur⁷⁰, som er beskrevet i afsnit 5.2.1 og 5.2.2.

5.2 FIGURER

Sammenfattende kan de ovennævnte adækvanskriterier opdeles i tre figurer, henholdsvis en objektiv, en subjektiv og en normativ figur.⁷¹ Figurerne overlapper i et vist omfang hinanden, og skal dermed ikke ses som et udtryk for en skarp opdeling af de kriterier, der traditionelt er blevet opfattet som en del af adækvanslæren, men snarere som tre principielt forskellige måder, hvorpå man hidtil har forsøgt at regulere adækvansproblemet på.⁷²

5.2.1 Den objektive figur

Den objektive figur omfatter kriterier, som søger at afgrænse erstatningsansvaret ud fra en bedømmelse af den faktiske sammenhæng mellem den ansvarspådragende adfærd og skaden. Figuren tager udgangspunkt i årsagslæren.⁷³ Formålet med de objektive adækvanskriterier er at fungere som ansvarsbegrænsningsmekanisme, der fastsætter ansvaret snævrere end årsagslæren.⁷⁴

Den objektive figur adskiller sig fra den subjektive figur ved, at den objektive figur tager udgangspunkt i den udvortes sammenhæng mellem handling og skade i modsætning til indvortes (psykologisk) bedømmelse af skadevolders evne til at påregne skaden, hvilket den subjektive figur tager udgangspunkt i. Den objektive figur adskiller sig endvidere fra den normative figur, idet denne bygger på almindelige betragtninger om rimelighed og retfærdighed samt schutzzweck. Disse betragtninger relaterer sig ikke til et kausalt udviklingsforløb på samme måde som kriterierne i den objektive figur.⁷⁵

Den objektive figur inddeles i yderligere tre delfigurer:

---

⁷⁰ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 148

⁷¹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 44

⁷² Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 45

⁷³ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 44

⁷⁴ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 85

⁷⁵ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 81

5.2.1.1 Reglen om at ansvaret afsvækkes med afstanden i tid og rum

Reglen om at ansvaret afsvækkes med afstanden i tid og rum omhandler, at skadevolders potentielle ansvar afsvækkes i forhold til afstanden mellem handling og skade i tid og rum.⁷⁶ Figuren bygger på den tanke, at det eksempelvis er af betydning, hvor lang tid der er gået fra den skadevoldende handling og til at skaden materialisere sig.⁷⁷ Den tidsmæssige afstand måles netop ved at notere, hvornår henholdsvis skaden sker, og hvornår skaden indtræffer. Den rumlige afstand måles ved at notere, hvor den skadevoldende handling blev begået, og hvor skaden indtræffer.⁷⁸

Denne delfigur er af mindre betydning.⁷⁹ Det kan ses af de mange sager, hvor der gives erstatning for følgeskader, som opstår flere år efter den initiale skade, eks. UfR 1933.539H og UfR 1974.957Ø.⁸⁰ En af de største grunde til figurens begrænsede betydning er formentlig, at den ikke fokuserer på graden af skadevolders kausale bidrag til skaden.⁸¹ På trods af figurens ringe betydning må det anerkendes, at den bygger på en almindelig anerkendt grundsætning om, at en skadevolder ikke kan holdes ansvarlig for alle følger af sine handlinger for altid. Især tidsfaktoren kan tænkes at få en vis betydning, da der må antages at være en grænse for, hvor længe efter en ulykke skadevolder kan holdes ansvarlig. Dette ses også ved, at skadevolder har et krav på, at der på et tidspunkt skal ske et endeligt opgør i forhold til den ansvarspådragende handling, han har foretaget, og der er da også eksempler fra praksis hvor domstolene har nægtet erstatning i tilfælde, hvor der var stor tidsinterval mellem handling og skade, jf. eksempelvis UfR 1932.954V og FED 1999.1020Ø. Det er dog tvivlsomt hvor stor betydning tidsfaktoren i sig selv havde for disse afgørelser.⁸²

5.2.1.2 Reglen om det afbrudte kausalforhold

Reglen om det afbrudte kausalforhold bygger på grundtanken om, at skadevolders ansvar skal fastsættes i forhold til dennes kausale bidrag til skaden. Skadevolder kan ud fra denne figur blive ansvarsfri, hvis forholdet mellem hans handling og skaden kan betegnes som spinkel, eksempelvis når der er indtrådt en eller flere udefrakommende be-

---

⁷⁶ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 44

⁷⁷ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 82

⁷⁸ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 90

⁷⁹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 44

⁸⁰ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 91

⁸¹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 93

⁸² Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 92

givenheder (novi acti), som f.eks. tredjemands adfærd, mellem handlingen og den relevante skades indtræden. Reglerne om at skaden skal fremstå som direkte, umiddelbar eller på anden vis nær i forhold til handlingen, samt at skaden skal være typisk eller normal, er omfattet af denne figur.⁸³ Denne delfigur har langt større betydning⁸⁴, da denne, ligesom delfigur 1, bygger på grundtanken om, at forholdet mellem handling og skade skal forstås som et forløb, der udvikler sig i både tid og rum, men til forskel fra delfigur 1, er det afgørende ikke blot størrelsen af afstanden mellem handling og skade i tid og rum, men også om der foreligger en eller flere udefrakommende begivenheder, som kan siges at afbryde det kausale forløb helt eller delvist.⁸⁵

Betingelser for novus actus

Følgende betingelser skal være opfyldt for, at der kan være tale om en novus actus, altså en afbrydelse af kausalforholdet ved udefrakommende begivenheder. For det første skal betingelsen om kausalitet opfyldes. Novus actus skal være en nødvendig betingelse for skadens indtræden. Det er altså kun årsager, som er kausalt relevante for den ultimative skade, der kan afbryde en kausalkæde. For det andet skal den temporale betingelse være opfyldt. Denne betingelse medfører, at novus actus skal indtræde imellem skadevolders adfærd og skaden. Dette indebærer, at begivenheder eller tilstande, som eksisterer eller indtræder tidligere end skadevolders handling, ikke kan betragtes som intervenierende. Det samme med begivenheder som indtræder efter skaden er blevet stationær. Som den sidste betingelse – uafhængighedsbetingelse – må novus actus ikke være et produkt af skadevolders handling. Er dette tilfældet, kan der ikke være tvivl om, at begivenheden hører til det hændelsesforløb, som er blevet sat i gang af den skadevoldende handling, og begivenheden kan dermed ikke være en faktor, som afbryder dette forløb. Når disse tre betingelser er opfyldt, kan der siges at foreligge en novus actus, og dermed at kausalforholdet er afbrudt.⁸⁶

Naturbegivenheder

Naturbegivenheder kan ikke føres tilbage til menneskelige handlinger eller undladelser, men udspringer af naturens kræfter. Omfattet af begrebet er således fænomener som vind, lyn, oversvømmelser, væltende træer mv. Som novus actus kan naturbegivenheder

---

⁸³ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 44

⁸⁴ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 44

⁸⁵ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 93

⁸⁶ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 94-95

kun få betydning, såfremt den kan siges at være ekstraordinær. Novus actus skal forstyrre kausalforholdet, hvilket medfører et krav om ekstraordinaritet, da kausalrækken ikke forstyrres af almindelig regn eller vindstød. Andreas Bloch Ehlers giver følgende eksempel på en naturbegivenhed som novus actus: en bilist påkører en cyklist, som ved uheldet brækker begge ben. Da cyklisten løftes ind i ambulancen, rammes han af lynet og bliver hjerneskadet. Det er her klart, at lynnedslaget skaber et nyt begivenhedsforløb, som giver en helt anden skade, end den cyklisten pådrog ved bilpåkørslen, hvorfor bilen i dette tilfælde klart vil blive fritaget for ansvaret for hjerneskaden.⁸⁷

Tredjemands handling

Som det klare udgangspunkt afskæres skadevolders ansvar for den fulde skade ikke, selvom tredjemands handlinger forværre situationen og bevirker, at der indtræder en skade, som ellers ikke ville være indtrådt eller ikke ville være indtrådt i samme omfang. *Citat: "Det gør ikke i sig selv nogen forskel i relation til A's ansvar, at tredjemand (B) eventuelt (også) kan gøres erstatningsansvarlig for sin adfærd" citat slut*⁸⁸. Det er dog ikke udelukket, at skadevolder ikke pålægges ansvar som følge af manglende adækvans,⁸⁹ men der skal formentligt meget til før end han frikendes fuldstændigt. Her pålægges skadevolder altså ansvar, selvom der foreligger en novus actus i form af tredjemands handling.⁹⁰

Der lægges først om fremmest vægt på fordelingen af det kausale bidrag mellem den oprindelige skadevolder og tredjemands adfærd. Såfremt tredjemand afbryder eller interferer meget væsentligt med et hændelsesforløb, vil dette tale for, at lade ham bære det fulde ansvar.⁹¹

Endvidere viser retspraksis, at den af tredjemand udviste grad af skyld har betydning for, om den oprindelige skadevolder gøres fuld ansvarlig. Såfremt tredjemand har handlet forsætligt eller groft uagtsomt taler dette således for at frifinde den oprindelige skadevolder, jf. bl.a. FED 2000.1120Ø og UfR 2002.333H. Det samme gælder den oprindeli-

---

⁸⁷ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 98-99

⁸⁸ Eyben, Bo Von og Isager, Helle, 2011, s. 302

⁸⁹ Eyben, Bo Von og Isager, Helle, 2011, s. 302

⁹⁰ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 100

⁹¹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 100

ge skadevolders skyldgrad. Hvis denne handler forsætligt eller groft uagtsomt, vil domstolene være utilbøjelige til at friholde ham for ansvar.⁹²

Skadelidtes egen handling

I de tilfælde, hvor det er skadelidtes egen adfærd der virker som novus actus, kan det være tvivlsomt om problemet skal rubriceres som et adækvansproblem eller som egen skyld. Emnet er sparsomt behandlet i praksis, men de foreliggende domme viser tydeligt, at det ikke er udelukket at fastholde skadevolder ansvaret for den fulde skade, selvom skadelidte har forværret begivenhedsforløbet ved sin handling.⁹³

Det er en betingelse, for at skadevolder kan fritages for ansvar, at skadelidtes adfærd i et vist omfang har bidraget kausalt til skaden. I de tilfælde hvor skadelidte i princippet forvolder skaden selv, selvom den er blevet fremprovokeret af lidelser, som skadevolders adfærd har medført, vil skadevolder normalt ikke blive pålagt et ansvar. Det ses eksempelvis i de sager, hvor skadelidte har begået selvmord som følge af en fysisk integritetskrænkelse, eksempelvis FED 1999.1020Ø. I disse tilfælde er der tale om et betydeligt kausalt bidrag fra skadelidtes side. Der vil ofte være sammenfald mellem graden af det kausale bidrag og skadelidtes skyldgrad, men skadevolders ansvar kan nedsættes eller bortfalde, selvom skadelidte ikke har handlet culpøst. Skadelidtes skyldgrad er dog af væsentlig betydning, og såfremt skadelidte har handlet forsætligt, som eksempelvis i selvmordstilfældende, vil skadevolder sjældent blive pålagt ansvar, mens der hvis skadelidte handler simpelt uagtsomt, som udgangspunkt ikke vil ske bortfald.⁹⁴

5.2.1.3 Reglen om at skaden skal have ligget i farens retning

Reglen om at skaden skal have ligget i farens retning begrænser skadevolders ansvar til de skader, som er blevet forvoldt ved handlingens farlige egenskaber.⁹⁵ Her afgrænses ansvaret altså ud fra en vurdering af, om de farlige egenskaber ved en given handling på en nærmere bestemt måde har forvoldt den skade, som faktisk indtræder.⁹⁶ Denne figur

---

⁹² Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 101-102

⁹³ Eyben, Bo Von og Isager, Helle, 2011, s. 302

⁹⁴ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 102-103

⁹⁵ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 44

⁹⁶ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 82

adskiller sig fra de to ovenstående derved, at den først og fremmest bygger på en vurdering af handlingens fareevne.⁹⁷

Baggrunden for dette adækvanskriterium blev formuleret af den tyske fysiolog Johannes von Kries i 1888. Han udviklede en sandsynlighedsteori, hvis formål var at udsondre de adækvate årsagsforhold fra de tilfældige. En begivenhed, f.eks. en skadegørende handling, måtte anses som en adækvat årsag til en anden begivenhed, f.eks. en skade, såfremt den første begivenhed øgede sandsynligheden for den sidste begivenhed i væsentlig grad. Det mest kendte eksempel på denne teori, er eksemplet med kusken, der falder i søvn og kører den forkerte vej, hvorefter lynet slår ned og passageren dør. Der er ingen tvivl om kausaliteten, for havde kusken kørt den rigtige vej, havde lynet ikke ramt passageren. Det væsentligste spørgsmål er her om skaden er adækvat. Dette afviser von Kries, idet kuskens adfærd ikke var generelt begunstigende for at passageren omkom. Almindeligvis er der ingen sammenhæng mellem valg af rute og lynnedslag. Passageren kunne ligeså vel være blevet ramt af lynet, hvis kusken havde kørt den korrekte rute.⁹⁸

Vinding Kruse kan med en vis ret siges at have videreudviklet Von Kries tanker, da han anses som ophavsmand til kriteriet om farens retning⁹⁹, som er beskrevet ovenfor i afsnit 5.1.3. Ifølge dette kriterie bliver skadevolder ansvarlig for samtlige skader, der er en følge af den ansvarspådragende adfærds farlige egenskaber, og det bygger på tanken om, at ansvaret skal afgrænses ud fra den faremæssige sammenhæng mellem adfærd og skade. Andreas Bloch Ehlers anfører, at denne tanke vist nok udtrykker noget rigtigt om risikofordelingen mellem skadevolder og skadelidte, da skadevolder som udgangspunkt vil være den nærmeste af disse, til at bære ansvaret for skader, som denne har forvoldt. Han påpeger ellers, at figuren, ud over ganske få særlige tilfælde, ikke er særlig velegnet som konkret ansvarsbegrænsningsmekanisme.¹⁰⁰

---

⁹⁷ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 105

⁹⁸ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 105-107

⁹⁹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 108

¹⁰⁰ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 114-115

5.2.2 Den subjektive figur

Med den subjektive figur foretages afgrænsningen af erstatningsansvaret på baggrund af skadevolders egne psykologiske forestillinger om, hvilke skader en given handling kan medføre. Den subjektive figur omfatter kriterier som påregnelighed, forudseelighed og sandsynlighed.¹⁰¹ I dansk ret har især påregnelighedskriteriet vundet frem. I praksis begrundes langt de fleste afgørelser om adækvans med betragtninger om, hvorvidt skaden har været påregnelig for skadevolder.¹⁰²

Det har længe været diskuteret, hvordan den subjektive figur skal udlægges, og til trods for omfattende behandling i litteraturen, er der ikke opnået enighed herom. De fleste forfattere er dog enige om, at det er nødvendigt at tage stilling til fire bedømmelseste-maer, som vil blive beskrevet i det følgende.¹⁰³

5.2.2.1 Målestok

For det første må der ses på, hvilken målestok der skal anvendes, ved vurderingen af skadevolders evne til at påregne skaden.

De mest anvendte synspunkter er en bonus pater målestok eller en optimus vir målestok. Vinding Kruse vil lægge vægt på *cit*at: *"den bedst mulige menneskelige viden på domsafgørelses tidspunktet"* *cit*at slut¹⁰⁴. Julius Larsen vil lægge vægt på *cit*at *"en erfaren og fornuftig mand"* *cit*at slut¹⁰⁵. Ussing derimod lægger vægt på *cit*at *"en fornuftig mand"* *cit*at slut¹⁰⁶. I den øvrige nordiske teori har bonus pater målestokken været fastholdt.¹⁰⁷ Lars Bo Langsted argumenterer i *"Den vædrede Geleese – om culpa, bonus pater, professionsansvar og andre begreber"* også for bonus pater som en stadig anvendelig og relevant målestok.¹⁰⁸

5.2.2.2 Sandsynlighedsgrad

For det andet skal der ses på, hvilken grad af sandsynlighed, der skal være for, at skaden indtræder som følge af den skadevoldende handling.

---

¹⁰¹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 45

¹⁰² Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 118

¹⁰³ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 124

¹⁰⁴ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 124

¹⁰⁵ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 125

¹⁰⁶ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 125

¹⁰⁷ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 124-125

¹⁰⁸ Langsted, Lars Bo, 2012

Ussing lægger vægt på citat *"at skaden skal ligge >>indenfor de Muligheder<< som skadevolder >>overhovedet maatte regne med<<"* citat slut¹⁰⁹, mens Julius Larsen anfører, at skaden ikke må være citat *"aldeles usædvanlig og unaturlig"* citat slut¹¹⁰. Vinding Kruse mener derimod at citat *"man kan formentlig ikke i almindelighed opererer med finere gradsforskelle end følgende, hvor skaden påregnes henholdsvis som en nødvendig – overvejende sandsynlig, rimelig eller mulig følge af handlingen"* citat slut¹¹¹. På baggrund af formuleringernes forskelligheder og deres vage formuleringer er det ikke muligt at forene dem i én samlet læresætning. Endvidere kan udlægningerne ikke opfattes som faste formler for, hvilke skader som falder inden for ansvarsgrænsen.¹¹²

5.2.2.3 Genstand for påregnelighedsbedømmelsen

For det tredje må der ses på, hvilken genstand påregnelighedsbedømmelsen er rettet mod.

Teorien har her diskuteret, om det er realskaden, det økonomiske tab eller begge dele, som er afgørende. Såfremt det kun er realskaden der skal være påregnelig, må ethvert tab der følger af en sådan skade erstattes, og kan ikke nedjusteres med hjemmel i adækvansbetragtninger. Er det derimod det økonomiske tab, som skal være påregneligt for skadevolder, er det ikke længere nødvendigt at tage stilling til, om realskaderne i sig selv er påregnelige. Dette medfører at alle realskader skal erstattes, når blot det er påregneligt, at der i et vist omfang kan indtræde et økonomisk tab. De fleste forfattere er af den opfattelse, at både realskaden og tabet skal være påregneligt for skadevolder.¹¹³

5.2.2.4 Tidspunkt

For det fjerde skal der ses på, hvilket tidspunkt der skal lægges til grund ved påregnelighedsbedømmelsen.

Der er bred uenighed om dette spørgsmål. Nogle er fortalere for, at der skal lægges vægt på skadevolders viden på domstidspunktet. Det synes dog mest almindeligt at lægge vægt på handlingstidspunktet. Dette bygger på tanken om, at skadevolder kun skal være ansvarlig for skader, som han med rimelighed kunne have undgået. Dette forudsætter,

---

¹⁰⁹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 125

¹¹⁰ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 125

¹¹¹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 125

¹¹² Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 125-125

¹¹³ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 125

at han kunne have valgt at handle anderledes ud fra hans viden på handlingstidspunktet.¹¹⁴

5.2.2.5 Den subjektive figur som ansvarsbegrænsningsmekanisme

Andreas Bloch Ehlers kritiserer den subjektive figur som ansvarsbegrænsningsmekanisme.

Han påpeger for det første, at figuren er formuleret vagt, og at det allerede af den grund er vanskeligt at se, hvordan den kan give vejledning om ansvarets grænse. For det andet har han svært ved at se, hvordan der kan dannes en forståelse af påregnelighedstemaet, som i tilstrækkelig grad kan medføre, at der kan sondres mellem upåregnelige og påregnelige skader. Dette skyldes bl.a. at hændelsesforløbene mellem den ansvarspådragende adfærd og skaderne ofte er komplicerede. For det tredje peger Andreas Bloch Ehlers på, at den subjektive figur lider af et beskrivelsesproblem, som i sig selv gør det vanskeligt at se, hvordan der kan arbejdes med et konsekvent påregnelighedskriterium. Dette kræver i så fald, at der opstilles mere eller mindre præcise regler for, hvordan ansvarshændelsen skal beskrives.¹¹⁵

På trods af disse problemer, mener han dog ikke, at det kan påstås, at påregnelighedskriteriet slet ikke har noget indhold. Derfor vil dette, ifølge Andreas Bloch Ehlers, muligvis også kunne give en vis vejledning i nogle situationer, dette især når hændelsesforløbet er ukompliceret.¹¹⁶

5.2.3 Den normative figur

Efter denne figur kan adækvansproblemet ikke løses ud fra deduktiv orienterede ansvarsbegrænsningsmekanismer, såsom den objektive og den subjektive figur. I stedet bør problemet løses ud fra friere overvejelser, som i højere grad tager udgangspunkt i det konkrete tilfælde.¹¹⁷ Figuren omfatter kriterier, som hverken kan kvalificeres som objektive eller subjektive.¹¹⁸ Der sondres mellem to delfigurer:

---

¹¹⁴ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 127

¹¹⁵ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 145-147

¹¹⁶ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 147

¹¹⁷ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 45

¹¹⁸ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 148

5.2.3.1 Schutzzweck figuren

Schutzzweck figuren afgrænser ansvaret ud fra det beskyttelsesformål, som den ansvarsbegrundende ansvarsregel må antages at have. Det beskyttelsesværdige formål findes ved fortolkning af reglen. I tilfælde hvor formålet ikke er åbenbart falder vurderingen tilbage på mere abstrakte betragtninger om erstatningsrettens grundlæggende formål og afvejning af hensyn mellem skadevolder og skadelidte.¹¹⁹

Schutzzweck figuren udgør, i forhold til de øvrige adækvanskriterier, blot én af flere mekanismer, der kan anvendes til at fastsætte ansvarets grænse. Figuren anvendes i dansk ret primært i tilfælde, hvor beskyttelsesformålet kan udledes af offentligretlige forskrifter såsom love, bekendtgørelse, cirkulære mv. I alle tilfælde synes det afgørende, for om schutzzweck figuren skal anvendes, at være, hvorvidt formålet med erstatningsreglerne kan udledes med tilstrækkelig klarhed til at sige noget om, hvor lang ansvaret rækker.¹²⁰

Von Eyben og Isager anfører, at for at en overtrædelse af en forskrift kan have erstatningsretlige relevans, må det være formålet med reglen, at regulere hvad der anses som forsvarlig optræden i den givne skadesituation. Selvom overtrædelsen af en forskrift faktisk har medført en vis skadevirkning, udløser overtrædelsen ikke i sig selv et erstatningsansvar, såfremt formålet med forskriften udelukkende eller først og fremmest er at varetage andre interesser end at hindre sådanne skadesvirkninger. Ved forskrifter der klart har erstatningsretlige relevans, såsom indretning af byggepladser, kan der stadig opstå problemer om ansvarets grænse. Det kan her være et spørgsmål, om formålet med forskriften gælder i forhold til alle de personer, der kommer til skade i forbindelse med overtrædelse af forskriften. Hvis forskriften eksempelvis tager sigte på de ansattes sikkerhed, er det ikke sikkert, at en overtrædelse af denne kan medfører erstatningsansvar over for uvedkommende tredjemænd, der skaffer sig adgang til byggepladsen.¹²¹

Fra retspraksis kan nævnes UfR 2003.1331 H, som eksempel på et tilfælde, hvor formålet med forskriften var afgørende for afgørelsen.¹²² Her havde en kommune givet en bu-

---

¹¹⁹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 45

¹²⁰ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 148-149

¹²¹ Eyben, Bo Von og Isager, Helle, 2011, s. 92-94

¹²² Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 149

tik tilladelse til at holde søndagsåbent på trods af reglerne i butiktidsloven. Herefter lagde en konkurrerende butik sag an mod kommunen med påstand om tab af omsætning. Denne butik havde et beviseligt tab, men erstatning blev afvist på baggrund af schutzzweck betragtninger. Det anføres i præmisserne til dommen, at "en sådan individuel interesse i at opretholde en faktisk konkurrencemæssig fordel indgår imidlertid ikke blandt de interesser som butiktidsloven har til formål at varetage".

Andreas Bloch Ehlers anfører, at schutzzweck figuren tilfører noget værdifuldt til løsningen af problemet om ansvarets grænse, da der modsat den objektive og subjektive figur, kan foretages en mere nuanceret bedømmelse af de komplicerede grænsedragningsproblemer, som kan opstå på erstatningsrettens område. Han konkluderer, at schutzzweck figuren i tilfælde, hvor det er muligt at udlede de erstatningsretlige reglers formål med en vis klarhed, kan give gode bidrag til løsningen af problemet om ansvarets grænse.¹²³

5.2.3.2 Rimelighedsfiguren

Den anden delfigur afgrænser erstatningspligten på baggrund af almindelige betragtninger om, hvad der måtte være retfærdigt eller rimeligt i det konkrete tilfælde, og anskues som det mest konsekvente udtryk for, at adækvansproblemet skal løses på et normativt grundlag.¹²⁴ Den største fortaler for dette synspunkt i nordisk teori er Kresten Andersen. Se afsnit 5.1.4.

Andreas Bloch Ehlers mener, at de adækvans teorier der bygger på konkrete rimelighedsbetragtninger *cit*at: "rummer noget næsten selvindlysende rigtigt" *cit*at *slut*¹²⁵. Han påpeger *cit*at: "I hvert fald er det vel de færreste, der vil advokere for en adækvanslære, der ikke tager hensyn til, hvad der er rimeligt i det enkelte tilfælde" *cit*at *slut*¹²⁶. Samtidig påpeger han, at problemet med teorierne er, at de generelt ikke er udbygget på en måde, så de kan accepteres fuldt ud teoretisk og anvendes i praksis. Dette ses bl.a. ved, at der ikke er formuleret et samlet teoretisk grundlag for teorierne, samtidig med, at det kun i

---

¹²³ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 179-180

¹²⁴ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 45-45

¹²⁵ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 149

¹²⁶ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 149

ringe grad er forsøgt, at identificere de hensyn/momenter, der har betydning for fastsættelsen af ansvarets grænse.¹²⁷

5.3 ANDREAS BLOCH EHLERS' ARGUMENTATIVE ADÆKVANSLÆRE

Andreas Bloch Ehlers giver i sin Ph.d. afhandling "Om adækvanslæren i erstatningsretten" en gennemgang og kritik af de allerede eksisterende teorier om adækvanslærens indhold, som er gennemgået ovenfor. I sidste del af sin afhandling forsøger han *cit*at: "at give et bidrag til grundlæggelsen af en argumentativ adækvanslære" *cit*at slut¹²⁸, som vil blive gennemgået i nærværende afsnit. Se afsnit 2.3 for overvejelser om afhandlingens anvendelse i projektet.

Andreas Bloch Ehlers mener, som beskrevet flere steder i projektet, at der er flere fundamentale problemer med den traditionelle adækvanslære. Den argumentative adækvanslæres formål er, at udgøre en forbedring af den traditionelle lære på flere punkter. For det første vil der skabes et samlet teoretisk grundlag for den argumentative lære. Dernæst korresponderer den argumentative lære bedre med den måde, hvorpå adækvansbedømmelsen i virkeligheden foregår. Den bygger derfor på en nuanceret tilgang til både jus og faktum, da det anerkendes, at den konkrete afgørelse normalt vil blive truffet ud fra flere kriterier/hensyn. Slutteligt søges der, med den argumentative teori, skabt et grundlag for at beskrive hovedparten af de hensyn, der har betydning for fastsættelsen af ansvarets grænse. Den argumentative lære skaber dermed et grundlag for at inddrage flere betragtninger end den traditionelle adækvanslære. Samlet skulle den argumentative lære, på bedre vis end den traditionelle lære, forklare, hvor grænserne for erstatningsansvaret går.¹²⁹

Den argumentative lære bygger på tre grundlæggende maksimer¹³⁰, som gennemgås i det følgende.

5.3.1 Differentiering af det normative grundlag (jus-siden)

Den argumentative lære bygger på et differentieret retligt grundlag.¹³¹ Adækvansbedømmelsen angår relationen mellem adfærd og skade og er derfor som udgangspunkt

---

¹²⁷ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 149

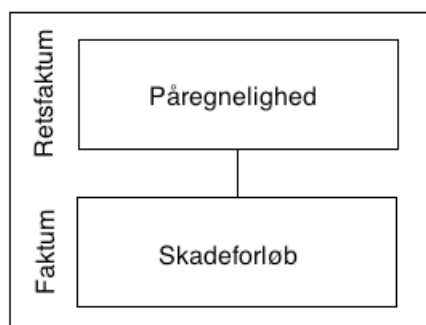
¹²⁸ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 185

¹²⁹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 185-186

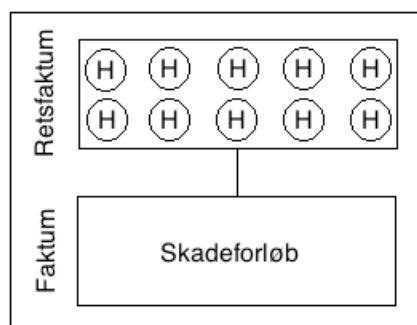
¹³⁰ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 192

relevant på alle retsområder og i alle situationer. Derfor er det vigtigt med mange varierede hensyn i adækvansbedømmelsen. Det er vanskeligt at foretage en afgrænsning af de relevante hensyn for adækvansbedømmelsen – disse vil blive nærmere beskrevet i afsnit 5.3.4 nedenfor.¹³² Andreas Bloch Ehlers illustrerer det med disse figurer:

Figur 1

Figur 2

Figur 1¹³³ illustrerer den traditionelle adækvanslæres opfattelse af, at ét kriterium (f.eks. påregnelighedskriteriet) er tilstrækkelig til at foretage en bedømmelse af ansvars grænse. Endvidere illustreres en håndfast subsumption (sammenstilling af jus og faktum) ved, at de to rektangler har samme form og størrelse, sådan at de passer perfekt sammen.¹³⁴

På figur 2¹³⁵ gives en illustration af den argumentative lære. Hver cirkel, markeret med bogstavet H, repræsenterer et hensyn. Der kunne sagtens være flere en 10 cirkler, og de kunne også være placeret mere usymmetrisk. Figuren viser den argumentative læres differentierede beskrivelse af adækvansbedømmelsen.¹³⁶

5.3.2 Differentiering af det faktiske grundlag (faktum-siden)

Den traditionelle adækvanslære bygger på en ukritisk og unuanceret tilgang til faktum, derved at det forudsættes, at de forskellige skadesforløb foreligger som noget umiddelbart tilgængeligt, der er foregået på en bestemt måde, samt at man har behandlet alle faktisk forekommende situationer efter samme kriterium, normalt påregnelighedskriteriet. Derimod bygger den argumentative lære på en opfattelse af, at det er nødvendigt at

¹³¹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 192

¹³² Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 193

¹³³ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 191

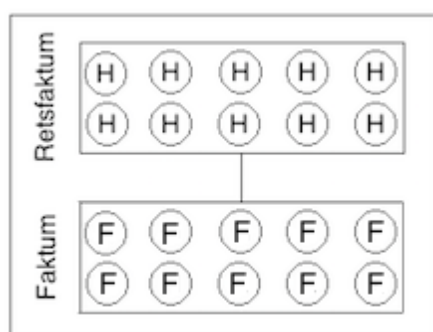
¹³⁴ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 190

¹³⁵ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 196

¹³⁶ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 196

opdele faktumgrundlaget, da det er meget bredt og varieret, for at få et retvisende billede af, hvordan adækvansbedømmelsen foregår. Dette skyldes, at forskellige fakta normalt vil blive bedømt ud fra forskellige hensyn. Nogle sager vil f.eks. blive afgjort af hensynet til novus actus, andre efter floodgatehensynet og atter andre under hensynet til skadevolders skyld, skadelidtes særlige sårbarhed, hensynet til prævention eller kombinationen af disse.¹³⁷

Figur 3

Figur 3¹³⁸ illustrerer den argumentative læres differentierede tilgang til faktum. Cirklerne i den nederste kasse markerer, at det faktiske grundlag skal forstås som et differentieret grundlag af forskellige faktum situationer, som hver især skal bedømmes forskelligt i forhold til et eller flere af de hensyn, der er vist i kassen ovenfor, jf. cirklerne med bogstavet H. Figuren skal ses i sammenhæng med figur 1, hvori faktum er illustreret som en samlet udifferentieret kasse.¹³⁹

5.3.3 Fra mekanisk retsanvendelse til argumentation

Retsanvendelsen i den argumentative lære foregår som en argumentativ og dynamisk proces¹⁴⁰, modsat den traditionelle lære, som er kendetegnet ved at være mekanisk og deduktiv orienteret. Den argumentative adækvanslæres tredje maksime fremhæver, at retsanvendelsen – den konkrete afgrænsning af det normative (de relevante hensyn) og det faktiske samt sammenstillingen af disse – foregår konstruktivistisk og argumentativt og ikke mekanisk og deduktivt. Dette for det første fordi, at retsanvenderen har en forforståelse, som hans tilgang til retsanvendelsen skal ses i sammenhæng med, da denne forforståelse normalt vil have indflydelse på, hvordan sagens retlige og faktiske omstændigheder forstås. For det andet fordi, at retsanvenderen skal udvælge de for sagen relevante hensyn, og for det tredje fordi faktum ikke er noget der er umiddelbart tilgængeligt.

¹³⁷ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 197

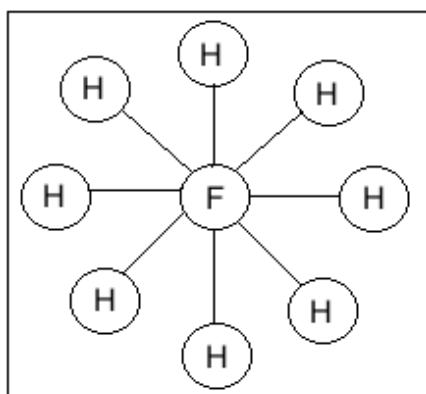
¹³⁸ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 198

¹³⁹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 197

¹⁴⁰ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 192

Et skadesforløb skal således først formidles, og der skal dermed foretages et beskrivelsesvalg.¹⁴¹

Figur 4

Figur 4¹⁴² illustrerer, hvordan den argumentative adækvanslære (retsanvendelse som argumentation) forgår. Den midterste cirkel, markeret med et F, repræsenterer skadesforløbet (faktum). Cirklerne markeret med H viser, hvordan en lang række hensyn kan få betydning for bedømmelsen.¹⁴³

5.3.4 Den argumentative adækvanslæres normative grundlag

Andreas Bloch Ehlers forsvarer en pluralistisk tilgang til erstatningsrettens normative grundlag.¹⁴⁴ Fælles for pluralismens forskellige teorier er en opfattelse af, at erstatningsrettens værdigrundlag bliver bestemt af en lang række forskellige værdier.¹⁴⁵ Herved skabes der et teoretisk og praktisk grundlag for at forstå, hvordan flere forskelligartede og evt. modstridende hensyn kan anvendes ved bedømmelse af erstatningsansvarets grænse i den konkrete situation. Herefter er det vanskeligere at identificere de konkrete hensyn, som rent faktisk har betydning for adækvansbedømmelsen.¹⁴⁶

Andreas Bloch Ehlers gør dog et forsøg herpå. Han opdeler adækvansbedømmelsens samlede normative grundlag i to hovedkategorier – erstatningsrettens eksterne værdier og dens interne værdier. De eksterne værdier er samlebetegnelse for de værdier, som erstatningsretten virker for at opnå – de forskellige samfundsmæssige hensyn, der har betydning for adækvansbedømmelsen (præventionshensynet, floodgatehensynet og pulverseringshensynet). De interne værdier er de værdier, som erstatningsretten hviler på. Disse inddeles i tre underkategorier: metaniveauet, mellemniveauet og grundni-

¹⁴¹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 199-200

¹⁴² Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 201

¹⁴³ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 201

¹⁴⁴ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 208-213

¹⁴⁵ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 209

¹⁴⁶ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 213

veauet. Metaniveauet omfatter hensyn til menneskets frihed og ret til retfærdighed. Mellemniveauet omfatter gennemgående erstatningsretlige ansvarstemaer som eksempelvis hensynet til skyldgraden, karakteren af det beskyttede gode og hensynet til skadelidtes sårbarhed. Grundniveauet dækker over nogle klassiske betragtninger, som relaterer sig til årsagsforløbet mellem adfærd og skade samt den relevante erstatningsregels beskyttelsesformål, jf. hensynene til tid og rum, novus actus, farens retning, påregnelighed og schutzzweck.¹⁴⁷

Adækvansbedømmelsen kan derved karakteriseres som *citat: "en bred rimelighedsbedømmelse, der foretages på grundlag af et åbent og komplekst normativt system"* *citat slut*¹⁴⁸. Andreas Bloch Ehlers kommer med følgende bemærkninger til, hvordan afvejningen af de forskelligartede hensyn må antages at foregå. Han nævner for det første, at de eksterne værdier og de interne metaværdier generelt synes at blive tillagt en forholdsvis beskeden betydning. Dernæst tyder retspraksis på, at der er hensyn som tillægges særlig vægt. Dette gælder først og fremmest skyldgraden, karakteren af det beskyttede retsgode, novus actus og schutzzweck. Sidst påpeger han, at de traditionelle hensyn, eksempelvis hensynet til skadevolders mulighed for at påregne skade og hensynet til farens retning, ikke synes at have en særlig stor betydning, da disses indhold i de fleste tilfælde er for ubestemt til at give en reel vejledning om, hvilke skader der skal erstattes.¹⁴⁹

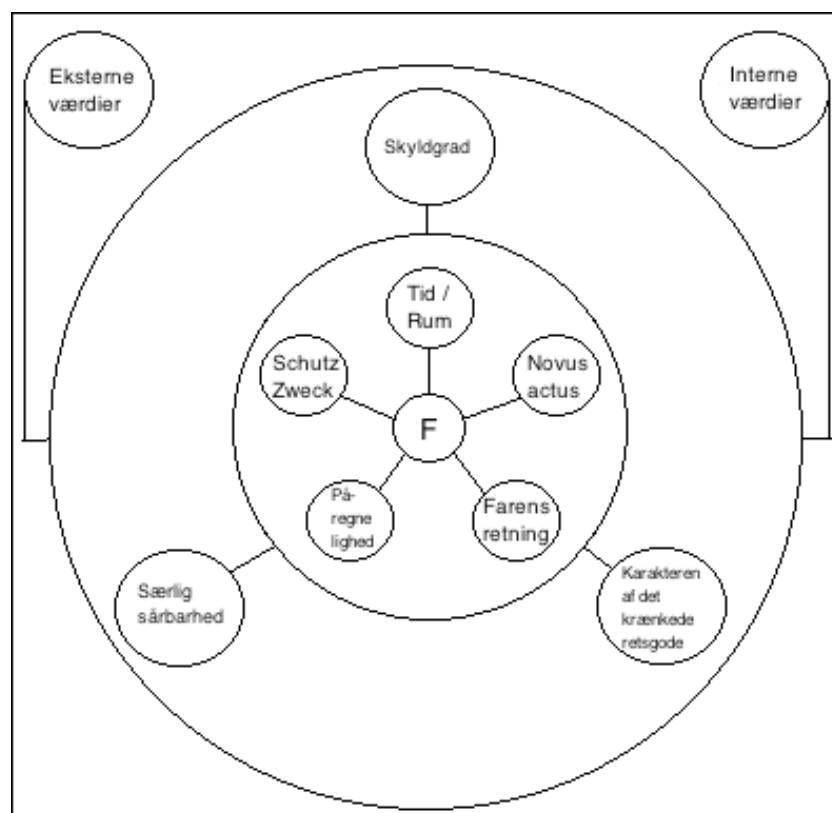
¹⁴⁷ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 213 + 258

¹⁴⁸ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 255

¹⁴⁹ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 255-257

Figur 5

Han illustrerer det samlede normative grundlag ved figur 5. Denne figur illustrerer de forskellige hensyn, der kan have betydning for adækvansbedømmelsen. Den viser samtidig afvejningen af disse over for hinanden. Hovedcirklen indeholder de tre gennemgående erstatningsretlige ansvarstemaer og de fem grundlæggende hensyn. De tre gennemgående temaer

vises i den yderste cirkel og de fem ansvarstemaer vises i den inderste cirkel. Dette illustrerer, at der er en klassifikationsmæssig forskel på disse, da førstnævnte udtrykker nogle klassiske adækvanshensyn, mens sidstnævnte udtrykker nogle gennemgående erstatningsretlige hensyn, som har betydning for adækvansbedømmelsen. De eksterne hensyn og de interne meta-hensyn er placeret i hver deres cirkel, som er forbundet til hovedcirklen, da de adskiller sig fra de øvrige både i deres natur og abstraktionsniveau. De kan bedst ses som den normative dybdestruktur i adækvansbedømmelsen.¹⁵⁰

5.3.5 Delkonklusion

I litteraturen er der bred enighed om formålet med adækvanslæren som middel til at begrænse skadevolders ansvar. Omvendt er der stor uenighed om indholdet af adækvanslæren. De forskellige forfatters definition af indholdet af adækvanslæren kan inddeles i tre figurer: Den objektive adækvansfigur søger at afgrænse erstatningsansvaret ud fra en bedømmelse af den faktiske sammenhæng mellem den ansvarspådragende adfærd og skaden. Figuren tager således udgangspunkt i årsagslæren. Den subjektive figur foretager afgrænsningen af erstatningsansvaret på baggrund af skadevolders egne

¹⁵⁰ Ehlers, Andreas Bloch, 2011, s. 258-259

psykologiske forestillinger om, hvilke skader en given handling kan medføre. Denne figur omfatter kriterier som påregnelighed, forudseelighed og sandsynlighed. Den normative adækvansfigur definerer adækvanslæren ud fra friere overvejelser, som i højere grad tager udgangspunkt i det konkrete tilfælde. Figuren omfatter kriterier, som hverken kan kvalificeres som objektive eller subjektive. Figuren afgrænser ansvaret ud fra det beskyttelsesformål, som den ansvarsbegrundende ansvarsregel må antages at have (schutzzweck) og ud fra betragtninger om rimelighed og retfærdighed. Andreas Bloch Ehlers giver et bidrag til den argumentative adækvanslære, hvor en mere nuanceret tilgang til både jus og faktum er hovedindholdet. Dermed får en stor mængde varierede hensyn, og det konkret foreliggende skadesforløb, betydning for bedømmelsen af ansvarets grænse. Hensynene inddeles i erstatningsrettens eksterne hensyn (præventionshensynet, floodgatehensynet og pulverseringshensynet) og de interne hensyn, som er de værdier erstatningsretten hviler på. De interne hensyn inddeles i tre underniveauer, henholdsvis metaniveauet, mellemniveauet og grundniveauet.

6 ANALYSE AF RETSPRAKSIS

I det følgende vil de mest omtalte domme på området blive analyseret. Først vil der blive redegjort for sagens handlingsforløb, hvorefter dommen vil blive analyseret ud fra domstolens begrundelser.

6.1 NJA 1966.210¹⁵¹

6.1.1 Handlingsforløb

Ledningsejeren var et selskab i en koncern, hvis eneste opgave var at levere el til resten af koncernen. Ved en strømafbrydelse led et af de øvrige selskaber et driftstab som følge af denne.

6.1.2 Analyse

Ved afgørelse af sagen lagde den svenske Högsta Domstolen vægt på, at elledningen udelukkende anvendtes for at overføre strøm til de andre selskaber i koncernen, og at det var af væsentlig betydning for disse, at der ikke var forstyrrelser i elleverancen. Det bemærkes endvidere, at det skadevoldende selskab havde en bestemmende indflydelse på driften af elledningen. På denne baggrund fandt Högsa Domstolen, at selskabet havde haft en så konkret og nærliggende interesse i elledningen, at der blev givet erstatning.

6.1.3 Delkonklusion

Med denne svenske højesteretsdom indføres et kriterium om konkret og nærliggende interesse. Der indrømmes erstatning i sagen, hvor der kun er én aftager.

6.2 UFR 1959.708V¹⁵²

6.2.1 Handlingsforløb

Sagsøger nedlagde påstand om betaling af kr. 4.003.

En billist påkørte en lystmast, hvorved strømmen til bl.a. en rugemaskine i et hønseri blev afbrudt. Som følge heraf døde 400 kyllinger og sagsøger led et driftstab. Strømafbrydelsen varede i ca. 10-12 timer og havde omfattet ca. 40 aftagere. Under en straffesag mod billisten ansås denne som skyldig i påkørslen.

---

¹⁵¹ Det har ikke været muligt at skaffe et domsreferat, hvorfor dommen er beskrevet ud fra beskrivelsen af denne i Ulfbeck, Vibe, 2010, s. 156.

¹⁵² Vedlagt som bilag 1

6.2.2 Analyse

Denne sag omhandlede flere aftagere. Vestre Landsret afviste erstatning med den begrundelse, at det forvoldte tab måtte anses som en indirekte og fjerntliggende virkning af den skadevoldende handling.

Med formuleringen: "indirekte og fjerntliggende virkning" antydes, at skaden i det konkrete tilfælde blev anset for at være en ikke adækvat følge af den skadevoldende handling. Herved fastslås problemstillingen om afgrænsningen af den værnede personkreds, i disse sager, som værende et spørgsmål om adækvans.

6.2.3 Delkonklusion

Det kan herefter konkluderes, at problemstilling i praksis anses for at være et spørgsmål om adækvans. Endvidere bemærkes, at der ikke indrømmes erstatning i dette tilfælde, hvor der er flere end én eller få aftagere.

6.3 UFR 1962.190V

6.3.1 Handlingsforløb

Sagsøger nedlagde påstand om betaling af kr. 2.500.

Under et arbejde beskadigede en entreprenør (E) elektriske luftledninger, hvorved der skete strømafbrydelse i et par timer. Der udførtes gravearbejde med en gravemaskine, som stod på marken ved siden af en vej, og læssede den opgravede jord på lastvogne. Gravemaskinens udlægger svingede frem og tilbage under arbejdet, og under en sådan svingning rev udlæggers top tre strømførende ledninger ned. E havde tidligere anmodet transformatorforeningens installatør om flytning af luftledningerne, for at undgå beskadigelse af disse. Arbejdet skulle fremmes, hvorfor arbejdet blev påbegyndt, uden at der blev foretaget yderligere kontakt til installatøren, da E opdagede, at luftledningerne ikke var blevet flyttet. Ved beskadigelsen rettede E straks henvendelse til installatøren. Sagsøgerens ejendom lå ca. 150 m fra det omhandlede skadessted. Han havde en rugemaskine med ca. 3.000 æg. Han tilså æggene ved 8-tiden, hvor han konstaterede, at rugemaskinen fungerede. Han tilså på ny maskinen ved 12-tiden, hvor den ikke var i funktion, og æggene var kolde. Der kom ikke levedygtige kyllinger ud af æggene.

6.3.2 Analyse

Til støtte for sin påstand gjorde E gældende, at det var tvivlsomt, om skaden var forårsaget ved det omtalte ledningsuheld eller på anden måde, og at det måtte komme sagsøger til skade, at han først ca. 6 dage efter strømafbrydelsen henvendte sig til E herom, og at årsagen til skaden ikke da kunne konstateres. Endvidere gjorde E gældende, at denne ikke havde handlet uagtsomt, eftersom han havde foretaget hvad der var muligt, for at undgå uheld med luftledningerne, da han havde underrettet transformatorstationens repræsentant om gravearbejdets foretagelse og anmodede denne om, at flytte de pågældende ledninger, og at han derfor ikke burde bære risikoen for sådanne skader ved arbejdet, som nødvendigvis skulle udføres. Slutteligt gjordes det gældende, at den opståede skade hos sagsøger var en så fjern og indirekte, og for E, upåregnelig følge af ledningsuheldet, at der af den grund ikke kunne pålægges E ansvar for skaden.

Som anført i afsnit 3.1 er det en betingelse for pålæggelse af erstatningsansvar, at der er handlet ansvarspådragende. Vestre landsret fandt, på trods af de usikre og modstridende oplysninger med hensyn til tidspunktet for anmodning om og udførelsen af reparationen af luftledningerne, at strømafbrydelsen til sagsøgers rugemaskine skyldtes det omhandlende uheld på arbejdspladsen. Endvidere fandt retten at det, efter de om forholdende på arbejdspladsen oplyste, måtte lægges til grund, at gravningen indebar en meget stor fare for nedrivning eller anden beskadigelse af luftledningerne, med deraf følgende uvarslet afbrydelse af strømmen til de pågældende forbrugere, og at E var advaret herom. Retten fandt at E, ved at lade arbejdet udføre under disse omstændigheder, uden at træffe nogle foranstaltninger til at undgå skadelige følger af en eventuel strøm-afbrydelse, i forhold til forbrugeren havde handlet uagtsomt.

Derved var adækvansspørgsmålet afgørende for sagen. E gjorde her gældende, at det ikke alene, som i dommen ovenfor, var en indirekte og fjern følge af handlingen, men endvidere en upåregnelig følge af denne. Herved anvendes den klassiske opfattelse af adækvansbegrebet som beskrevet i afsnit 5.1.1 og 5.2.2 Retten fandt her, at en skade som den omhandlende ved uvarslet strømafbrydelse af mere end ganske kort varighed, ikke kunne anses for en så fjern og upåregnelig følge af strømafbrydelsen, at E ikke burde være ansvarlig herfor.

Det nævnes ikke i domsreferatet, at der blev lagt vægt på afstanden i rum, som beskrevet i afsnit 5.2.1.1, men det bemærkes, at der i denne sag, hvor der indrømmes erstat-

ning, er ca. 150 meter mellem det sted, hvor den skadevoldende handling blev begået, og stedet hvor skaden indtraf.

Retten fandt endvidere ikke, at der forelå egen skyld hos sagsøger.

6.3.3 Delkonklusion

I denne sag lægger domstolene vægt på påregnelighed som indholdet af adækvansbedømmelsen. Det kan efter denne sag endvidere konkluderes, at det er af betydning for erstatningsspørgsmålet, om strømafbrydelsen er af mere end kort varighed. Det må derfor konkluderes, at såfremt strømafbrydelsen er af ganske kort varighed, er skader, som den omhandlende, ikke påregnelige for skadevolder, og dermed ikke en adækvat følge. Er strømafbrydelsen derimod af mere end kort varighed (her et par timer), må det være en påregnelige følge for skadevolder, at strømafbrydelsen kan medføre skade af den omhandlende størrelse, og derved anses skaden som en adækvat følge af strømafbrydelsen.

6.4 UFR 1973.844V

6.4.1 Handlingsforløb

Sagsøger nedlagde påstand om betaling af kr. 9.246, 39 i erstatning.

Den 6. juni 1970 førte en chauffør, som var ansat som vognmand hos sagsøgte, et vogn-tog, hvorved han ca. kl. 22.30 ramte en elmast. Dette medførte, at masten brækkede og strømmen blev afbrudt indtil næste morgen – ca. 8-10 timers strømafbrydelse. Transformatorstationen var tilsluttet ca. 20 forbrugere. Ca. 1 kilometer fra påkørselsstedet havde sagsøgeren et hønseri med et stort kyllingehus. I kyllingehuset fandtes 28 ind-sugningsventiler og 3 elektrisk drevne ventilatorer, som forsynede kyllingerne med frisk luft. På aftenen for uheldet var der stille og lummert. Ved strømafbrydelsen stand-sede de elektrisk drevne ventilatorer. Sagsøger regnede med, at strømafbrydelsen ville være af kort varighed, hvorfor han først efter 1,5 time åbnede portene ind til kyllinge-huset, så kyllingerne kunne få luft. 2497 kyllinger døde.

6.4.2 Analyse

Til støtte for sin påstand om frifindelse gjorde sagsøgte primært gældende, at tabet måt-te anses for en indirekte og fjerntliggende følge af påkørslen. Herved anvendes samme udtryk som i de to foregående afgørelser. Byretten fandt, at det forvoldte tab måtte an-

ses for at være en indirekte og så fjerntliggende virkning af det skadevoldende færdselsuheld, at der ikke kunne pålægges sagsøgte et erstatningsansvar.

Landsretten fandt derimod, at strømafbrydelsen ikke kunne anses som en upåregnelig følge af påkørslen. Herved anvender landsretten udtrykket upåregnelig som dækkende for sagsøgtes påstand om "fjern og indirekte". Igen udtrykker domstolene altså, at adækvansbetragtningen bygger på en subjektiv adækvanslære, som beskrevet i afsnit 5.1.1 og 5.2.2. Herved lægges hovedvægten på, om skadevolder påregnede, eller burde kunne påregne, at handlingen kunne medføre den tilførte skade. I afgørelsen beskrives ikke nærmere, hvad der er lagt vægt på ved adækvansbedømmelsen.

Der var ca. 20 forbrugere af transformatorstationen, men strømafbrydelsen ramte ikke alle aftagere. Det fremgår ikke af dommen, at der er lagt vægt på antallet af aftagere, men, ligesom i UfR 1959.708V, er domstolene her ikke afvisende for, at tilkende erstatning, når det drejer sig om, at en enkelt eller få aftagere rammes af strømafbrydelsen. Som beskrevet i afsnit 4.2.4 vil erstatningsansvaret for skadevolder, i tilfælde af, at skadevolder skal betale erstatning til samtlige skadelidte, kunne medføre meget omfattende erstatningskrav. Der tegner sig derved et billede af, at domstolene også inddrager betragtninger om at afgrænse kredsen af erstatningsberettigede.

Igen nævnes afstanden i rum ikke som et moment der er tillagt vægt ved bedømmelsen, men det bemærkes, at afstanden mellem stedet hvor den skadevoldende handling skete, og stedet hvor skaden indtraf, var 1 kilometer.

Der blev ikke tilkendt erstatning i sagen pga. egen skyld hos sagsøger.

6.4.3 Delkonklusion

Igen demonstrerer domstolene, at de ved adækvansbedømmelsen lægger vægt på påregnelighed som adækvanslære. Endvidere bemærkes, at der, ligesom i UfR 1959.708V, tilkendes erstatning (der ville være tilkendt erstatning, hvis ikke det havde været for sagsøgers egen skyld) ved et tilfælde, hvor strømafbrydelsen kun har ramt få aftagere. Ligesom i UfR 1962.190V bemærkes det, at afstanden i rum er forholdsvis kort.

6.5 UFR 1976.82H

6.5.1 Handlingsforløb

Sagsøgerne nedlagde påstand om, at A, B og C in solidum skulle betale i alt kr. 41.100 som erstatning for tab forårsaget af strømafbrydelse.

Under byggeri iværksat af A som bygherre og B som hovedentreprenør, beskadigede en underentreprenør C, ved udgravning på ejendommen, et kabel, som forsynede nabo-ejendommen med strøm. I naboejendommen havde to virksomheder (sagsøgerne) lejet lokaler, og beskadigelsen af kablet medførte, at disse virksomheders eldrevne maskiner standsede fra midt på formiddagen til omkring kl. 15.00. Grund 1, hvorpå beskadigelsen af kablet skete, og nabogrunden (grund 2) havde tidligere været ejet af et I/S, hvori A og en landsretssagfører var interessenter. Grund 2 blev bebygget i 1970 og byggeriet blev forestået af B, hvori A var hovedaktionær. Denne bebyggelse blev forsynet med elektricitet gennem et jordkabel, der var ført gennem grund 1, og var etableret af A og B i forbindelse med byggeriet. I/S'et blev senere opløst, hvorved landsretssagføreren blev ejer af grund 2 og A blev ejer af grund 1. A iværksatte herefter byggeri på sin grund med B som hovedentreprenør. C skulle som underentreprenør forestå kloakarbejdet, hvorved C d. 19 august 1971 overgravede det nedlagte kabel, som forsynede grund 2 med strøm.

6.5.2 Analyse

Begge sagsøgte gjorde gældende, at de ikke kunne hæfte for skader, som var forårsaget af en selvstændig underentreprenør, og at de ikke havde forsømt nogen instruktionspligt over for C. De anførte yderligere, at ingen af dem ud fra en risikobetragtning kunne hæfte for ansvar påhvilende en underentreprenør i dette tilfælde, hvor skaden ikke var udslag af en særlig fare. Det blev i sagen ikke gjort gældende, at tabet var inadækvat. Sagen er medtaget i projektet, fordi det er den første afgørelse, som vedrører erstatning for almindelig formuetab ved strømsvigt. Som beskrevet i afsnit 4.1 er det generelt vanskeligere at opnå erstatning for formuetab end for person- eller tingsskade.

Landsretten lagde ved sagen vægt på, at A og B havde nedlagt kablet i den da ubebyggede grund 1, som måtte ventes senere at skulle bebygges, og at der pga. kablets placering måtte påregnes en nærliggende fare for beskadigelse af det under senere byggeri, medmindre tilstrækkelig sikringsforanstaltninger blev foretaget, herunder indtegning af kabelføringen på kortmateriale. Retten fandt ikke, at sådanne sikringsforanstaltninger var iagttaget, hvorfor landsretten fandt, at A og B var erstatningsansvarlige. De fandt

det ikke godtgjort, at C eller hans folk havde haft grundlag for at forvente, at der i den-
nes arbejdsareal lå et elkabel placeret, eller at de var underrettet om et sådant, hvorfor
C frifandtes for ansvar. A og B fandtes ikke at kunne påberåbe sig fejl, som måtte være
begået af et eller flere af de i byggeriet implicerede led, og de fandtes i deres egenskab af
bygherre og hovedentreprenør at burde hæfte solidarisk over for sagsøgerne.

Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse.

Til trods for, at spørgsmålet om adækvans ikke var gjort gældende, udtrykkes her, at A
og B pga. kablets placering "måtte påregne" nærliggende fare for beskadigelse af kablet
under senere byggeri. Det kan derfor diskuteres, om domstolene ved dette udtrykker,
hvorfor de finder tabet adækvat. Som skrevet i afsnit 3.3 er adækvans en betingelse for
pålæggelse af erstatningsansvar. At retten fandt A og B erstatningsansvarlige betyder
samtidig, at de finder formuetabet en adækvatfølge af den skadevoldende handling.

Retten fandt ikke at sagsøgernes tab ved strømafbrydelsen var tilstrækkeligt dokumen-
teret, hvorfor erstatningen fastsattes skønsmæssigt.

6.5.3 Delkonklusion

Det kan efter denne sag konkluderes, at der i sager om erstatningsansvar ved forsy-
ningsafbrydelse kan tilkendes erstatning til tredjemænd, som ikke er direkte skadelidte,
også når tabet disse har lidt alene er et formuetab og selvom tabet ikke nærmere kan
dokumenteres. Endvidere bemærkes det endnu engang at sagen omhandler få aftagere.

6.6 UFR 2004.2389H

6.6.1 Handlingsforløb

Sagen drejede sig om, hvorvidt de skadevoldende entreprenørselskaber T og U skulle
erstatte det driftstab, som B havde lidt ved to strømafbrydelser i forbindelse med ud-
gravningen til et nybyggeri, der var under opførsel på nabogrunden til B's hovedkontor.

B nedlagde påstand om, at både T og U skulle erstatte driftstab ved strømafbrydelsen d.
28. april 1999 in solidum i alt kr. 709.895,25, mens T endvidere skulle erstatte driftstab
ved strømafbrydelsen d. 4. maj 1999 af kr. 406.250,00.

I 1999 udførte T som bygherre opførelsen af et nybyggeri, som bl.a. skulle tjene som ho-
vedkontor for B. U forestod som underentreprenør for T en nedrivningsentreprise. B
medvirkede selv i totalentreprisen som rådgivende ingeniør. Forud for arbejdet afholdt

T en række møder med deltagelse af B og forskellige ledningsejere i området. B udarbejdede, på grundlag af materiale fra ledningsejerne, tegninger med angivelse af de forskellige ledningers placering i byggeområdet og en arbejdsbeskrivelse vedrørende ledninger i terræn som både T og U var i besiddelse af på skadestidspunkterne. Heraf fremgik bl.a., at gravearbejde i nærheden af elkablerne skulle udføres som håndgravning efter forsyningsselskabets anvisning. Ved skaden d. 28. april 1999 blev to højspændingskabler beskadiget ved nedrivning af en betonmur, der var placeret over elkablerne. Det viste sig efterfølgende, at kablerne var delvist indstøbt i betonen, hvorfor kablerne blev beskadiget, da en af U's gravemaskiner væltede betonmuren, hvilket forårsagede strømafbrydelse hos B og flere andre virksomheder. Ved skaden d. 4. maj 1999 blev et af fire lavspændingskabler, som forsynede B's hovedkontor med strøm, gravet over af ansatte hos T, hvilket bevirkede, at strømforsyningen hos B blev afkoblet i transformatorstationen.

6.6.2 Analyse

T gjorde gældende, at skaden d. 28. april 1999 blev forårsaget af U, og at ansvaret for denne alene burde bæres af U. Endvidere bestred T at have pådraget sig erstatningsansvar ved skaden den 4. maj 1999, da denne var hændelig, og at der i al fald ikke var handlet groft uagtsomt, hvilket må kræves i forhold til indirekte skadelidtes driftstab. U tiltrådte T's anbringender, og gjorde yderligere gældende, at T skulle friholde U for erstatningsansvar vedrørende skaden d. 28. April 1999, da U havde advaret T mod at fjerne betonmuren før omlægning af elkablerne.

Det var af retten ubestridt, at skaderne den 28. april og 4. maj 1999 blev forårsaget af ansatte hos henholdsvis U og T, og at kablerne befandt sig, hvor man efter arbejdstegningerne og spraymarkeringerne i terrænet måtte forvente. Landsretten lagde til grund, at skaderne opstod, fordi ansatte i strid med udtrykkelige påbud, ikke foretog håndgravning inden for den fastsatte respektafstand af kablerne. Landsretten fastlagde herefter, at U og T derved havde handlet uagtsomt, og betingelsen om ansvarsgrundlag, beskrevet i afsnit 3.1, var dermed opfyldt.

Landsretten bemærkede endvidere, at B's driftstab ikke kunne anses for en upåregnelig følge af kabelbeskadigelserne. Herved anvender landsretten påregnelighed, og dermed en subjektiv adækvansfigur, i adækvansbedømmelsen.

Landsretten fandt ikke, at der forelå egen skyld hos B, ved at denne ikke havde installeret et nødstrømsanlæg, hvorefter retten fandt U og T erstatningsansvarlige. U dømtes til at skulle betale kr. 250.000,00 til B. T dømtes til at skulle betale kr. 150.000,00 til B.

For højesteret bestred U og T ikke, at der var handlet uagtsomt, men gjorde gældende, at der ikke var udvist grov uagtsomhed eller ”en så betydelig grad af uagtsomhed, som må kræves for at B som indirekte skadelidte har krav på erstatning”. De henviste med dette til det i dansk ret kendte udgangspunkt om, at det kun er den direkte skadelidte, der kan opnå erstatning, som beskrevet i afsnit 4.1. De gjorde endvidere gældende, at der ikke forelå den fornødne adækvans. Højesteret fandt det bevist, at U havde modtaget alle fornødne tegninger vedrørende elkablernes placering i arbejdsområdet, og at de var blevet instrueret om, at der skulle håndgraves langs fundamentstykket. Højesteret medgav, at der efter almindelige erstatningsretlige regler som udgangspunkt ikke kan pålægges skadevolder at erstatte tab, som påføres andre end den direkte skadelidte. Højesteret fandt dog, at der efter sagens omstændigheder var indlysende fare for et kabelbrud, som kunne medføre driftsafbrydelser for de nærmeste virksomheder. De tiltrådte derfor, at U havde pådraget sig erstatningsansvar ved ulykken d. 28. april 1999.

Med hensyn til skaden d. 4. Maj 1999 fandt højesteret, at T’s ansatte havde udvist en betydelig grad af uagtsomhed ved, i strid med retningslinjerne, at påbegynde arbejdet med maskine. Højesteret fandt endvidere, at det måtte have stået T klart, at brud på det omhandlede kabel, som forbandt B’s bygning til ledningsnettet, kunne medføre driftsafbrydelser for B. T blev derfor også af højesteret anset for erstatningsansvarlige for den skade.

Landsretten nævner i sin begrundelse, at kabelbeskadigelserne *citat ”fandt sted i umiddelbar nærhed af virksomheden” citat slut*. Dette tyder på, at der er blevet lagt vægt på den konkrete afstand i rum som beskrevet i afsnit 5.2.1.1.

Højesteret tiltrådte endvidere, at der ikke forelå egen skyld hos B, og stadfæstede landsrettens dom.

6.6.3 Delkonklusion

Det ses med denne dom, at der kan indrømmes erstatning for driftstab, i forbindelse med strømsvigt, hos tredjemand, som ikke er direkte skadelidte. Landsretten behandlede det i sagen udelukkende som et spørgsmål om adækvans. Derimod bekræftede høje-

steret det almindelige udgangspunkt om, at skadevolder kun skal erstatte tab over for den direkte skadelidte. Højesteret bekræftede endvidere, at dette kun er udgangspunktet, og at der kan være særlige omstændigheder, hvor der kan indrømmes erstatning til andre end den direkte skadelidte. I dette tilfælde blev det anset som en særlig omstændighed, at der var indlysende fare for et kabelbrud, som kunne medføre driftsafbrydelser for de nærmeste virksomheder. Endvidere bekræftes det endnu en gang, at afstanden i rum tillægges betydning.

7 KONKLUSION

For at skadevolder kan ifalde erstatningsansvar er der fire betingelser, som skal være opfyldt. For det første skal der foreligge et ansvarsgrundlag og et økonomisk tab. Derudover skal der være årsagssammenhæng mellem den skadevoldende handling og den skade der indtræder, og skaden må ikke være en inadækvat følge af handlingen.

Det er hovedregelen i dansk erstatningsret, at kun den direkte skadelidte, ejeren af forsyningsledningen, kan få tilkendt erstatning. Der findes dog undtagelser hertil. Det illustreres af retspraksis, at skadevolder i visse tilfælde kan pålægges erstatningsansvar over for indirekte skadelidte aftagere af strømforsyning, også når tabet disse har lidt alene er et formuetab, og selvom tabet ikke nærmere kan dokumenteres.

Udover forskellige teorier om afgrænsningen af den værnede personkreds har adækvanslæren betydning for afgrænsningen af denne. I litteraturen er der bred enighed om formålet med adækvanslæren som middel til at begrænse skadevolders ansvar, men der er stor uenighed om indholdet af adækvanslæren. Det bedst kendte adækvanskriterie er påregnelighedskriteriet indeholdt i den subjektive adækvansfigur. Målestokken for påregneligheden er oftest en bonus pater målestok, men kan også være en optimus vir målestok. Endvidere er de fleste forfattere enige om, at både realskaden og det økonomiske tab skal være påregneligt for skadevolder, samt at handlingstidspunktet skal lægges til grund ved påregnelighedsbedømmelsen. Herudover søger den objektive adækvansfigur at afgrænse erstatningsansvaret ud fra en bedømmelse af den faktiske sammenhæng mellem den ansvarspådragende adfærd og skaden. Figuren tager således udgangspunkt i årsagslæren. Dette gør den ud fra reglen om at ansvaret afsvækkes med afstanden i tid og rum, reglen om det afbrudte kausal forhold samt reglen om at skaden skal have ligget i farens retning. Den normative adækvansfigur definerer adækvanslæren ud fra friere overvejelser, som i højere grad tager udgangspunkt i det konkrete tilfælde. Figuren omfatter kriterier, som hverken kan kvalificeres som objektive eller subjektive. Figuren afgrænser ansvaret ud fra det beskyttelsesformål, som den ansvarsbegrundende ansvarsregel må antages at have (schutzzweck) og ud fra betragtninger om rimelighed og retfærdighed. Ph.d. Andreas Bloch Ehlers giver i "Om adækvanslæren i erstatningsretten" sit bidrag til den argumentative adækvanslære, hvor en mere nuanceret tilgang til både jus og faktum er hovedindholdet. Her får en stor mængde variere-

de hensyn, og det konkret foreliggende skadesforløb, betydning for bedømmelsen af ansvarets grænse. Hensynene inddeles i eksterne hensyn (præventionshensynet, floodgategensynet og pulverseringshensynet) og interne hensyn, som er de værdier erstatningsretten hviler på. De interne hensyn inddeles i tre underniveauer, henholdsvis metaniveauet (hensyn til menneskets frihed og ret til retfærdighed), mellemniveauet (hensynet til skyldgraden, karakteren af det beskyttede gode og hensynet til skadelidtes sårbarhed) og grundniveauet (hensynene til tid og rum, novus actus, farens retning, påregnelighed og schutzzweck).

Ud fra retspraksis kan det konkluderes, at der i dansk ret ikke, som i svensk ret, lægges vægt på kravet om konkret og nærliggende interesse. Derimod kan det konkluderes, at der ved bedømmelsen af, om skadevolder kan pålægges erstatningsansvar over for den indirekte skadelidte aftager lægges vægt på følgende:

For det første er det fastslået, at spørgsmålet i praksis er et spørgsmål om adækvans, og at adækvansbedømmelsen i praksis bygger på den subjektive figur om påregnelighed – altså hvad der var påregneligt for skadevolder, eller hvad denne burde have kunnet påregne. Dernæst ses en tendens til at antallet af skadelidte aftagere har betydning. I de sager hvori der er indrømmet erstatning til den indirekte skadelidte aftager, er der tale om en enkelt eller få ramte aftagere, hvorimod der i UfR 1959.708V var tale om 40 aftagere, og her blev skadevolder ikke idømt erstatning. Endvidere ses en tendens til, at afstanden i rum har betydning for bedømmelsen. Der er indrømmet erstatning i UfR 1962.190V og UfR 1973.844V hvor der var henholdsvis 150 meter og 1 kilometer mellem stedet hvor den skadevoldende handling foregik og stedet hvor skaden indtraf. Der kan ikke på baggrund af de foreliggende afgørelser opstilles et bestemt afstandskriterium, men man kan måske forsigtigt sige, at jo længere afstand i rum, jo mindre sandsynlighed for erstatning. Derudover har det betydning om strømafbrydelsen er af mere end kort varighed. I den nyeste afgørelse lagde højesteret vægt på, at der var indlysende fare for et kabelbrud, som kunne medføre driftsafbrydelser for de nærmeste virksomheder.

Det kan derfor på baggrund af dette projekt konkluderes, at skadevolder i visse tilfælde kan pålægges ansvar for aftageres tab ved strømafbrydelse. Bedømmelsen af udstrækningen af dette ansvar hviler på en adækvansbedømmelsen, hvori bl.a. indgår antallet af aftagere, afstanden i rum og om afbrydelsen er af mere end kort varighed.

8 LITTERATURLISTE

LITTERATUR

Andersen, Kresten: "Erstatningsrett", 1959

Andersen, Kresten: "Skadeforvoldelse og erstatning", 1970

Christrup, Ulrik og Lett, Georg: "Introduktion til erstatningsretten", 7. udgave, 1. oplag, Forsikringsakademiets Forlag, 2006

Ehlers, Andreas Bloch: "Om adækvanslæren i erstatningsretten", Karnov Group Denmark A/S, 2011

Eyben, Bo Von: "Ansvar for graveskader", Fællesudvalget vedrørende lednings-ejersamarbejde (FULS), 1990

Eyben, Bo Von og Isager, Helle: "Lærebog i erstatningsret", 7. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2011

Kruse, Anders Vinding: "Erstatningsretten", 5. udgave, 2. oplag, Jurist- og økonomforbundets Forlag, 1989

Langsted, Lars Bo: "Den vædrede galease - om culpa, bonus pater, professionsansvar og andre begreber" i "Festskrift til Erik Werlauff", Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2012s

Munk-Hansen, Carsten: "Rettens grund", 1. udgave, Uniprint, 2010

Ulfbeck, Vibe: "Erstatningsretlige grænseområder", 2. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2010

DOMME

NJA 1966.210

UfR 1959.708V

UfR 1962.190V

UfR 1973.844V

UfR 1976.82H

UfR 2004.2389H

ANDET

UFR 2012B.319/1: Ole Hansen; Andreas Bloch Ehlers: Om adækvanslæren i erstatningsretten

https://pro.karnovgroup.dk/document/7000515836/1?frt=andreas+bloch+ehlers&hide_flash=1&page=1&rank=3

Bergenser, Søren, Power Point: "Entreprenøransvar". Anvendt i undervisning i faget Erhvervserstatningsret på Juridisk Institut, Aalborg Universitet i efteråret 2015.

---

indgået på, at sagsøgte fru Kristiansen måtte vente med betaling af de forfaldne rentepenge længere end til den 20. august. Når derhos henses til, at sagsøgerens og hans hustrus forklaring om deres ophold i lejligheden den 20. august er væsentlig bestyrket ved den af Klitgaard afgivne vidneforklaring, findes den af sagsøgte fru Kristiansens ægtefælle afgivne forklaring om hans forsøg på at komme i forbindelse med sagsøgeren den nævnte dag at måtte forkastes. Idet derhos betalingen af renterne faktisk først har fundet sted efter de sagsøgte modtagelse af fornævnte skrivelse fra sagsøgerens sagfører, må misligholdelsen af pantebrevsvilkårene anses som væsentlig, og sagsøgerens påstand vil herefter være at tage til følge.

I sagsomkostninger findes de sagsøgte at burde betale 600 kr. til sagsøgeren.

Dommer Schjøtt bemærker:

Det er ubestridt, at der den 15. august 1958 af sagsøgeren er givet henstand med rentens betaling, og efter de af sagsøgte fru Kristiansen og hendes mand afgivne indbyrdes overensstemmende forklaringer om det ved denne lejlighed passerede må det efter min opfattelse lægges til grund, at de har haft føje til at gå ud fra, at betaling af renten inden ugens udgang den 23. august ikke ville medføre misligholdelsesvirkninger. Herefter og idet betaling er sket den 22. august, ville jeg, uden at det bliver fornødent at komme ind på, hvorvidt forsøg på betaling på sagsøgerens bopæl den 20. s. m. er sket, tage de sagsøgte frifindelsespåstand til følge og pålægge sagsøgeren sagens omkostninger. ---

Automobiler III og V - Erstatning VII.

A's automobil påkørte en lysmast, hvorved den elektriske strøm bl. a. til en rugemaskine i B's hønseri blev afbrudt med den følge, at et antal kyllinger døde. Tabet herved ansås som en indirekte og så fjernliggende følge af påkørselen, at B ikke kunne kræve det erstattet hos A.[1]

Af anke II 1459/1958 - tømrmester Jens Erik Klemmensen Jensen, Nørresundby, og forsikringsaktieselskabet Danske Lloyd, København (hrs. Schmidt v/ lrs. Spang-Hanssen) mod hønseriejer V. Frost Larsen, Nr. Uttrup (hrs. Brøchner, Nørresundby, v/ lrs. Vester) - fremgik, at appellanten Jensen, der havde tegnet lovpligtig ansvarsforsikring i forsikrings-aktieselskabet Danske Lloyd, den 12. maj 1957 med sit automobil påkørte en lys-

1. Jfr. U.f.R. 1938 A p. 159 og V.L.T. 1958 p. 66, Ussing: Erstatningsret p. 148 f.f., Sindballe i U.f.R. 1948 B p. 253 f.f., A. Vinding Kruse i T.f.R. 1951 p. 321 f.f., særlig 393 f.f., og Stig Jørgensen i U.f.R. 1953 B p. 33 f.f.

mast i Bouet, hvorved den elektriske strøm til en rugemaskine i indstævntes hønseri blev afbrudt. Appellanten Jensen, ansås under en mod ham rejst straffesag skyldig i påkørselen. Indstævnte rejste under en genoptagelse af sagen erstatningskrav mod appellanten på 4003 kr. i anledning af, at strømafbrydelsen havde medført, at omtrent 400 kyllinger døde, samt for tilføjet driftstab.

Det var af Bouet transformatorforening oplyst, at strømafbrydelsen havde været ca. 10-12 timer og havde omfattet ca. 40 forbrugere, herunder 2 industrielle virksomheder og et vandværk. Der havde tidligere været enkelte strømafbrydelser, der normalt kun havde været op til et par timer, en enkelt dag ca. 12 timer.

Det udtales i V. L. D. 20. maj 1959 (Hoff, Schjøtt, Thygesen), at indstævntes ved strømafbrydelsen forvoldte tab måtte betragtes som en indirekte og så fjernliggende virkning af den skadevoldende handling, at indstævnte ikke som følge af denne havde noget krav mod appellanterne.

V. L. D. 23. maj 1959 i sag VI 1882/1958

(Abitz, Juul-Olsen, Stamm (kst.)).

Bagermester Svend Aage Jonassen, Thyregod (hrs. Aage Dahl, Viborg) mod

A/S Bagermestrenes Rugbrødsfabrik i Vejle (sagf. Chr. Christoffersen).

Aktieselskab II - Kontrakt IV.

I vedtægterne for a/s A var bestemt, at enhver aktionær var forpligtet bl. a. til at aftage alt det rugbrød, han forhandlede, fra A, ikke at sælge rugbrød under den af A fastsatte pris og ikke deltage i nogen med A konkurrerende virksomhed, hvorhos enhver, der ophørte med at være aktionær, var forpligtet til i 3 år, at respektere disse bestemmelser. Denne bestemmelse fandtes ikke stridende mod aftalelovens § 38, og A havde derfor været berettiget til ikke at godkende en af en aktionær foretaget udmeldelse, der var sket med 1 års varsel.[1]

I 1952 overtog Sagsøgeren, bagermester Svend Aage Jonassen, Thyregod, sin faders bagerforretning i Thyregod, som han siden da har været indehaver af. Sagsøgerens fader havde været aktionær i det sagsøgte selskab, A/S Bagermestrenes Rugbrødsfabrik i Vejle, og ved overtagelsen af forretningen

1. Jfr. U.f.R. 1926 A p. 141, 1942 A p. 408 og 1947 A p. 50 (H.D.) samt V.L.T. 1948 p. 335 og 1955 p. 283.